משנה · אחרונים · יכין · סדר קדשים

יכין קינים

רבי ישראל ליפשיץ

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

יכין קינים

רבי ישראל ליפשיץ

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/יכין-קינים/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611161024 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 6
סעיף א 6
סעיף ב 6
סעיף ג 6
סעיף ד 6
סעיף ה 7
סעיף ו 7
סעיף ז 7
סעיף ח 7
סעיף ט 7
סעיף י 7
סעיף יא 8
סעיף יב 8
סעיף יג 8
סעיף יד 8
סעיף טו 8
סעיף טז 8
סעיף יז 8
סעיף יח 8
סעיף יט 9
סעיף כ 9
סעיף כא 9
סעיף כב 9
סעיף כג 9
סעיף כד 9
סעיף כה 10
סעיף כו 10
סעיף כז 10
סעיף כח 10
סעיף כט 10
סעיף ל 10
סעיף לא 11
סעיף לב 11
פרק ב 11
סעיף א 11
סעיף ב 12
סעיף ג 12
סעיף ד 12
סעיף ה 12
סעיף ו 12
סעיף ז 13
סעיף ח 13
סעיף ט 13
סעיף י 13
סעיף יא 14
סעיף יב 14
סעיף יג 14
סעיף יד 15
סעיף טו 15
סעיף טז 15
סעיף יז 15
סעיף יח 15
סעיף יט 16
סעיף כ 17
סעיף כא 17
סעיף כב 17
סעיף כג 17
סעיף כד 18
סעיף כה 18
סעיף כו 18
סעיף כז 18
סעיף כח 18

סעיף כט 19
סעיף ל 19
סעיף לא 19
סעיף לב 19
סעיף לג 20
סעיף לד 20
סעיף לה 20
סעיף לו 20
סעיף לז 20
סעיף לח 20
סעיף לט 20
סעיף מ 20
סעיף מא 21
סעיף מב 21
סעיף מג 21
סעיף מד 21
סעיף מה 21
סעיף מו 21
סעיף מז 22
סעיף מח 22
סעיף מט 22
סעיף נ 22
סעיף נא 22
פרק ג 22
סעיף א 22
סעיף ב 22
סעיף ג 23
סעיף ד 23
סעיף ה 23
סעיף ו 23
סעיף ז 23
סעיף ח 23
סעיף ט 24
סעיף י 24
סעיף יא 24
סעיף יב 25
סעיף יג 25
סעיף יד 26
סעיף טו 27
סעיף טז 27
סעיף יז 27
סעיף יח 27
סעיף יט 28
סעיף כ 28
סעיף כא 28
סעיף כב 29
סעיף כג 30
סעיף כד 30
סעיף כה 30
סעיף כו 30
סעיף כז 31
סעיף כח 31
סעיף כט 31
סעיף ל 31
סעיף לא 32
סעיף לב 32
סעיף לג 33
סעיף לד 33
סעיף לה 33
סעיף לו 33
סעיף לז 33
סעיף לח 33
סעיף לט 33
סעיף מ 34

סעיף מא 34
סעיף מב 34
סעיף מג 34
סעיף מד 35
סעיף מה 35
סעיף מו 35
סעיף מז 36
סעיף מח 36
סעיף מט 36
סעיף נ 36
סעיף נא 37
סעיף נב 37
סעיף נג 37
סעיף נד 38
סעיף נה 39
סעיף נו 39
סעיף נז 40
סעיף נח 40
סעיף נט 40
סעיף ס 49
סעיף סא 49
סעיף סב 50
סעיף סג 50
סעיף סד 50
סעיף סה 50
סעיף סו 50
סעיף סז 50
סעיף סח 50
סעיף סט 50
סעיף ע 51
סעיף עא 51
סעיף עב 51
סעיף עג 51
סעיף עד 51

פרק א

סעיף א
חטאת העוף נעשית למטה

מזה דמה למטה מחוט הסיקרא שחוגר את המזבח באמצע גבהו, דהיינו אמה אחת למטה מגג הסובב. ולהכי חטאת נעשית למטה מחוט זה. מדכתיב גבה והזה מדמה על קיר המזבח והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח. ולשון ימצה משמע ממילא, והיינו משום דמלת ימצה קאי לא לבד על הנשאר בדם, רק גם על הדם שהיזה, שכשהוזה, מתמצה וזב ממילא למטה, ואמרה תורה שיזה באופן שיזוב ליסוד. וא"כ על כרחך כולה קרא בקיר המזבח שתחת חוט הסיקרא מיירי, דאז גם דם ההזיה אפשר שיזוב להיסוד. דאי בקיר שלמעלה מהחוט, אפשר שיזוב לסובב, וכגון שהזה דמה למעלה מסובב. [ונ"ל דהא דהקדים תנא הך דינא הכא, משום דכל ענייני מכילתן סובב על עניין זה, דמדחטאת עוף נעשה למטה. ועולת עוף למעלה, לכן כשנתערבו נולד ספק. והקדים דיני חטאת, מדקדים לעולה. ואגב זה נקט נמי דיני דם חטאת ועולת בהמה]:

סעיף ב
וחטאת בהמה למעלה

דכתיב בחטאת בהמה והזה דמה על קרנות המזבח, ר"ל מול הקרן, דהיינו למעלה מהסובב [ומ"ש הר"ב הכא ובזבחים פ"ה מ"ג, דבקרן גופא זורק, לא קי"ל כן. כרמב"ם פ"ה מקרבנות ורכ"מ שם]:

סעיף ג
עולת העוף נעשית למעלה

דכתיב גבה ומלק והקטיר ונמצה דמו, מה הקטרה בראש המזבח, אף מליקה ומצוי, יהיו בראש המזבח, דהיינו למעלה מהחוט:

סעיף ד
ועולת הבהמה למטה

דכתיב בה יסוד, ר"ל מול היסוד. שהכהן עומד למטה ברצפה נגד זוית מזרחית צפונית של מזבח שיש שם יסוד, וזורק הדם מהכלי לזוית שבסובב שלמעלה מהיסוד. וכן עושה אח"כ בזוית מערבית דרומית נגד היסוד, וכן הדין ג"כ באשם שלמים ותודה, רק תנא נקט עולה, מדרצה רק לאשמעינן החילוק שיש בין בהמה לעוף, והרי בעוף ליכא רק חטאת ועולה [וסי' לחלוק הזה שיש בין דם עוף לדם בהמה, כתב המפרש עע טט, ר"ל בעולת

עוף יש ע, וכן במלת למעלה, ובחטאת עוף יש ט, וכן במלת למטה, וממילא ידעינן דין בהמה דהוה איפכא. ויש מסמנין עעע, ר"ת עוף עולה למעלה. מהא ידעינן כולה. ולי נראה סי' בהמלות עצמן, העוף עולה למעלה, ר"ל דרך העוף לעוף למעלה, ודו"ק:

סעיף ה

אם שינה בזה ובזה פסול

ודוקא ששינה בהזאה של א' מכולן, ובעולת עוף שאין בו הזאה ששינה במצוי, אז פסולין. אבל מצוי שבחטאת העוף, אינו מעכב. מיהו מליקה של עולה וחטאת, כשר בכל מקום למזבח:

סעיף ו

סדר קנים כך הוא

דמי שנתחייב קרבנות עוף, מביא ב' תורים או ב' בני יונה, א' לעולה וא' לחטאת. והן נקראין קן:

סעיף ז

החובה

דהיינו זב וזבה שחייבין להביא קן, אפילו כשהן עשירים. וכן יולדת כשהיא עשירה מביאה כבש לעולה ובן יונה או תור לחטאת, עכ"פ כשלא תשיג ידה להביא קרבן בהמה, חייבת להביא קן, א' לעולה וא' לחטאת. וכן מצורע כשנתטהר. או מי שנשבע לשקר שאינו יודע העדות שבקשו ממנו. או מי שעבר על שבועת בטוי. או מי שנטמא ונכנס למקדש או אכל קודש בשגגה, כל אלו כשלא תשיג ידן לקרבן בהמה שחייבים, חייבין להביא קן, והיא הנקרא קן חובה:

סעיף ח

אחד חטאת ואחד עולה

מיהו נכרי שנתגייר, אע"ג שחייב ג"כ בקן חובה, אפ"ה שניהן עולות. ולא איירי ביה תנא הכא, מדלא שכיח. ותו דאין קרבנותיו מפורשים בתורה:

סעיף ט

בנדרים ונדבות כולן עולות

ר"ל אבל המנדר או המנדב קן לקרבן, יקריב שניהן עולות:

סעיף י

האומר הרי עלי עולה

או שלמים, או מנחה:

סעיף יא
האומר הרי זו עולה

אפילו אמר נמי עלי, כגון שאמר שור זה עלי עולה, אפ"ה אינו חייב באחריותו, דבמלת עלי ר"ל עלי להביאו קאמר [כערכין ד"כ ע"ב]:

סעיף יב
מתו או נגנבו אין חייבים באחריותן

אחר שהפרישן:

סעיף יג
ועולה בחטאת

בעופות מיירי בכולה מכילתן:

סעיף יד
ימותו כולם

דאז בכל חד איכא ספיקא, שמא חטאת עוף או עולת עוף הוא, ואיך יזרק דמן, והרי בשינה בזה או בזה פסול [כמ"א]. מיהו גם ברובא לא בטל, דבעלי חיים חשיבי ולא בטלי מדרבנן:

סעיף טו
חטאת שנתערבה בחובה

ר"ל עוף א' חטאת שנתערב בקן חובה שלא נתפרש בהן עדיין איזה עולה ואיזה חטאת:

סעיף טז
אין כשר אלא במנין חטאות שבחובה

דמאותן הג' פרידות יקריב רק א' חטאת, דכשר ממה נפשך. דאם יקריב ב' חטאות, שמא הן הקן של חובה, שדינן שיהיה א' מהן עולה. וכמו כן אי אפשר שיקריב א' מהתערובות עולה, דשמא הוא החטאת שנתערב:

סעיף יז
וכן עולה שנתערבה בחובה

עוף א' עולה שנתערב בקן סתום שלא נתפרש בהן איזה עולה ואיזה חטאת:

סעיף יח
אין כשר אלא כמנין עולות שבחובה

דיקריב רק א' מהן לעולה, ולא ב' לעולה. וחטאת כלל כלל לא, וכלעיל:

סעיף יט
בין שהחובה מרובה והנדבה ממועטת

ה"ק בין שכשהחובה שהן הסתומין היו מרובין, והנדבה שהן העולות המפורשות, שנתערבו בהחובות, היו מועטין. כגון שהיה כאן ב' או ג' קנין של חובה סתומין, שדינן שיהיה חציין עולות וחציין חטאות, ונתערב בהן עולה א' או ב' מפורשות:

סעיף כ
והחובה ממועטת

ר"ל שכשהחובה שהן הסתומין היו מועטין, והנדבה שהן העולות המפורשות היו מרובין. כגון קן א' סתום שדינן שיהיו אחד לעולה ואחד לחטאת, נתערבו בד' עולות מפורשות. וה"ה בהיו המפורשות חטאות רק להכי נקט תנא שהנדבה מרובה או מועטת, דהיינו עולות, מדאיירי בסיפא בעולה שנתערבה בחובה:

סעיף כא
בין ששתיהן שוות

ב' עולות או ב' חטאות שהיו מפורשות, שנתערבו בקן א' סתום. בכולן אם המפורשות היו עולות, מקריב מהתערובות רק כמניין העולות שבקן הסתום, ואם המפורשות היו חטאות, מקריב רק כמנין החטאות שבקן הסתום מטעם שבסי' ט"ז:

סעיף כב
בחובה ובנדבה

קני חובה סתומים שחציין עולה וחציין חטאת, ונתערבו עם קני נדבה, דאע"ג שהן סתומין ידעינן שכולן עולות. וה"ה קן חובה סתום שנתערבה בעולה או חטאת מפורשת, שהיו של חובה, בכולן אין כשר מהתערובות רק כמנין העולה או החטאת של חובה, וכדאמרן:

סעיף כג
אבל בחובה שנתערבה זו בזו

קן חובה של אדם זה, והוא סתום. ונתערב בקן חובה סתום של אדם אחר:

סעיף כד
שלש לזו ושלש לזו

ר"ל בין שהיה לכל אשה קן א' או ב' או ג' קנין, ונתערבו בשל חבירתה שהי' לה ג"כ כמנין זה. ונקט תנא באשה, דבנשים מצוי רוב קני חובה בלי חטא, מדמצויין בזיבה ויולדות:

סעיף כה
מחצה כשר ומחצה פסול

דכשנתערבו ג' קנין בג' קנין, שהן יחד ו' קנין, מקריב מהן רק ג' חטאות וג' עולות שהן חצי התערובות, דכשרין בכל גוונא, דהרי כיון שכל הו' פרידות ששייכים לכל אחת מהן, הם ג' חטאות וג' עולות, וכלן סתומות, לפיכך מאיזו מהנשים שיקריב אותן ג' חטאות, וג' עולות, עביד שפיר. רק מדמסופק למי שייך כל פרידה, להכי יקריב כל א' לשם מי ששייך לו. אבל לא יקריב ד' חטאות או ד' עולות, דשמא כל הד' שייכים לאשה אחת, והרי כל אחת חייבת רק ג' חטאות וג' עולות:

סעיף כו
ומאה לזו

ר"ל אבל בנתערב קן אחד חובה בב' קנין חובה, או בג' או בעשר או בק' קנין חובה, וכולן היו סתומות. וה"ה בנתערבו כל המספרים יחד, או בהיה התערובות באופן אחר, והיה א' מועט וא' מרובה:

סעיף כז
המועט כשר

דכשנתערב ב' קנין בג' קנין, מקריב מהן רק ב' קנין, דהיינו ב' עולות וב' חטאות. דאם יקריב ג' עולות או ג' חטאות, שמא כולן של אותה שיש רק ב' עולות וב' חטאות. וה"ה בכל אופן שנתערב קנין מועטים בקנין מרובים, אין כשר רק מניין המועט, מטעמא דאמרן:

סעיף כח
בין משתי נשים

מפרש ואזיל:

סעיף כט
זיבה וזיבה

ר"ל בין שנתערב לאשה אחת קן שהביאה ללידה זו, בקן שהביאה ללידה אחרת, או שנתערב לה קן שמזיבה זו עם קן שמזיבה אחרת שלה:

סעיף ל
משם אחד

ר"ל זהו משם א':

סעיף לא

משני שמות על זו לידה ועל זו זיבה

בכולן הדין כריש מ"ג:

סעיף לב

ולאיזה שירצה כהן יקריב עולה

לכאורה מיירי שב' נשים שחייבת כל א' קן, וקנו ד' פרידות ביחד, אז רשאי הכהן להקריב איזה ב' שירצה לחטאת, והב' אחרות שירצה לעולות. אבל אי אפשר לומר כן, דהרי קיי"ל בדאורייתא אין ברירה [כביצה ל"ח א']. ואף דאין לחוש שמא קן רחל הקריב ללאה, דהרי רשאי להקריב כל קן לשם מי שהוא, וכדקיי"ל בריש זבחים דכל קרבן סתמא לשם בעליו קאי. עכ"פ מדאין ברירה יש לחוש שמא כל קרבן רחל הקריב למעלה וכל קרבן לאה הקריב למטה, ונמצא הקריב חטאת רחל למעלה ועולת לאה למטה. והרי מדאין ברירה לא אמרינן הוברר הדבר למפרע דאותן שהקריב למעלה היו העולות של זו ושל זו, ואותן שהקריב למטה היו החטאות של זו ושל זו. ולפיכך מפרש הש"ס [עירובין דל"ז א'] דר' יוסי מיירי שהיו דמי קניהן בעירוב, וקנו בהן ד' פרידות, והתנו מיד בשעת הלקיחה, זה יהיה קן שלי וזה קן שלך, ולא נתערבו. וכן בנתנו המעות המעורב לכהן, מיירי שאמר הכהן בשעה שלקח, זה יהא קן רחל וזה קן לאה. וה"ק ב' נשים שלקחו קיניהם בעירוב, ר"ל במעות מעורבין, או שנתנו המעות מעורבין לכהן, איזה שרצה הכהן [וכ"ש הן] בשעת לקיחה יקריב חטאת, ואיזה וכו'. ומדנקט בב' נשים קמ"ל דאע"ג שהיה תערובות בדמי קנין שלהן לא חיישינן התנו אטו לא התנו, דאז לא היה כשר רק קן א', וכלעיל באחת לזו ואחת לזו שנתערבו. מיהו מדקאמר איזה שירצה יקריב עולה וכו', והרי לא הוה צריך להזכיר עולה וחטאת, הול"ל רק איזה שירצה יקריב לזו ואיזה וכו'. אלא דקמ"ל נמי דאין הקנין מתפרשין איזה לעולה ואיזה לחטאת רק בהתנו כן הבעלים בשעת לקיחה אבל בלקחו בעירוב, אפילו פירשו אח"כ בין לקיחה להקרבה שזה יהא לעולה וזה לחטאת, איזה שירצה וכו', ויכול הכהן לשנות ולעשות איפכא. [כך פירשתי על פי דעת רבעתוס' (עירוביו דל"ז א' ד"ה כשהתנו) ע"ש]:

פרק ב

סעיף א

קן סתומה

של חובה שלא פירש בשעת לקיחה איזה חטאת ואיזה עולה:

סעיף ב
או שפרח בין המתות

ר"ל לבין הקנין שמשפטן שימותו כולן. וכגון שנתערב בהן חטאת בעולה [כפ"א מ"ב]. אבל בפרח א' מהקן הסתום לבין חטאות הקריבות, רשאי להקריב כל התערובות כדין חטאות, ואפילו לא היו החטאות הקריבות שלו, יכול להתנות שאותה הפרידה שהיא שלי, תעלה לו לשם חטאת [וכלעיל פ"א סי' ל"ב ודו"ק, ועי' רתוי"ט כאן ד"ה או]. ואותה הפרידה שלא נתערבה יקריב עולה. וה"ה בפרח א' מקן סתום לבין עולות הקריבות יעשה איפכא:

סעיף ג
או שמת אחד מהן יקח זוג לשני

וכ"ש דבפרח א' מקן מפורש, ויודע איזה נשאר, דאין זקוקין זל"ז כלל, ויקח זוג לשני. אלא דקמ"ל פרח א' מסתום, דסד"א מדהיו ב' הפרידות זקוקות זל"ז, וכל א' מהן היה ראוי לקבוע עליו שם חטאת או עולה, ורק ע"י שיוקרב ראשונה לחטאת יבורר שהנשארת היא עולה. וא"כ הכא, מדהלכה א' מהן לאיבוד, הו"ל הנשארת כאילו חטאת ועולה מעורב בה ותמות קמ"ל. מיהו סיפא בפרח לבין הקריבות דוקא בפרח מקן סתום, פסול ופוסל א' כנגדו. אבל פרידה מפורשת לעולה שפרח לתוך קן סתום, אין כשר רק כמנין העולות שבקנין שפרח לשם. וה"ה בחטאת מפורשת שפרח לתוך קן סתום, יקריב מהתערובות רק כמניין החטאות שבהסתום [כפ"א מ"ב]. ובאינו יודע אם החטאת או העולה פרח מהמפורשת להסתום, אז התערובות וגם הפרידה הנשארת כולן פסולין [כנזיר די"ב]:

סעיף ד
פרח לבין הקריבות

ר"ל פרח פרידה א' מקן הסתום לבין קנין סתומות העומדת ליקרב:

סעיף ה
ופוסל אחד כנגדו

ר"ל פסול הפורח גופא במקום שפרח לשם, ואין מקריבין מהתערובות רק כמניין חטאות ועולות שהיו קודם שפרח לשם. ופוסל ג"כ א' כנגדו במקום שפרח משם, [וטעמו של דבר עיין לקמן סי' ו']:

סעיף ו
ופוסל אחד כנגדו

תמוה, דמה נ"ט הוא זה, והוא הוא הדין בעצמו. ותו דתני סתם, שהפורח פסול כו',

והרי רק בפרידה סתומה שפרח לבין הקריבות דינא הכי. ונ"ל דהתנא בהך בבא שהגוזל הפורח וכו', קמ"ל רבותא וטעמא בחד זימנא. וה"ק, אעפ"י שהגוזל הפורח פסול במקום התערובות, לא דמי לנפל א' מהן לים דאז שרי להקריב הנשארים, קמ"ל דאפ"ה כיון שהגוזל הפורח רק נפסל, ולא נאבד לגמרי מהעולם, להכי פוסל א' כנגדו, ולא תלינן שאותו שנפסל בהתערובות הוא חבירו של זה הנשאר יחידי [ועי' תוס' זבחים דע"ד א' ד"ה נפלה]:

סעיף ז

כיצד שתי נשים

בכולה מכילתן נקט הדוגמא בנשים, משום דמצוי בהן קנין מחיובי זבות ויולדות וכמש"ל:

סעיף ח

ולזו שתי קנים

וכולן סתימות, שתוכל כל אחת לעשות מב' קינין שלה כל ב' מהן שתתרצה לעולות והשאר הב' לחטאות. [ונ"ל דלהכי נקט כיצד, אף שכבר מפורש הדין יפה במשנה א'. משום דאתא לאשמעינן דינא דסיפא, דבחזר פוסל א' בחזירתו. ומה"ט נמי נקט הדוגמא בשיש לכל אחת ב' קנין, אף דביש לכל אשה רק קן א' נמי יוכל לצייר שיפסול הפורח ושפוסל א' כנגדו. היינו משום דבכה"ג לא מצי למנקט בסיפא דפוסל א' בחזירתו, דהיינו במקום שפרח לשם, משום דהפרידה הנשארת כבר פסול וקאי, גם קודם שחזר ופרח לשם מהתערובות. ומכ"ש דלא הוה מצי תנא למנקט שהיה לאחת קן א' ולשנייה ב' קנין ופרח מבעלת א' לבעלת ב'. ליתא, דבכה"ג לא שייך לומר דפוסל א' בחזירתו, דהרי פסול וקאי וכדאמרן. ולא שייך נמי סיפא דסיפא, דבפרח וחזר, ופרח וחזר, לא הפסיד כלום, מטעם שאפילו מעורבות אין פחות משנים. ליתא דהרי בקן אחת לאשה אחת, ונתערבה עם אותה של ב' קנין, אז רק המועט כשר, וכפ"א מ"ג]:

סעיף ט

פרח

פרידה אחת:

סעיף י

מזו לזו פוסל אחד בהליכתו

ר"ל בהליכתו כשפרח נפסל א' במקום שפרח משם. ומכ"ש שנפסל א' במקום שפרח לשם, מדנתערב בהם הפורח והוא שם מיותר. מיהו פשיטא שאותה אשה שפרח ממנה

א' היתה יכולה להקריב ג' פרידות הנותרים ב' מהן חטאת וא' עולה, וא"כ נחשוב שאותו שפרח לבין הד' עולה היה, ולפיכך הו"ל כעולה שנתערב בחובה [פ"א מ"ב] ותקריב חברתה מהתערובות ב' עולות, ותפסיד כל החטאת שבב' קינים שלה. אלא דלא מסתבר שנפסיד לזו שלא פשעה כדי שתרוויח זו שפשעה ולא שמרה קיניה יפה שלא יפרח מהם. וטעם הדבר דכשפרח א' מהד' פרידות לתוך ד' פרידות האחרות, נשארו כאן ג' ושם ה', ואסור להקריב מהג' רק ב' פרידות, א' לחטאת וא' לעולה. דאם יקריבו מהג' ב' חטאות, אז יוקבע הפרידה הג' הנשארת וגם הפרידה שנתערב, להיות ב' עולות, ושמא יעשו בהתערובות את הפורח ג"כ חטאת, והרי הוקבע להיות עולה. ומה"ט נמי אי אפשר שיקריבו מהג' הנשארים ב' עולות. וכ"כ בעלת ה' אי אפשר שתקריב מהה' פרידות רק שתי עולות וב' חטאות, דאם תקריב ג' חטאות או ג' עולות, שמא כל הג' משלה הן, והרי חייבת רק ב' חטאות וב' עולות:

סעיף יא

חזר

שחזר ופרח א' מהה' פרידות לתוך הג', ונמצא השתא ד' מכאן וד' מכאן כבתחלה:

סעיף יב

פוסל אחד בחזירתו

דמאותן שהיה תחלה ה' והשתא ד', נפסל מלבד א' שבתחלה, עוד א', ואי אפשר תו להקריב מהד' רק א' חטאת וא' עולה, דאם יקריבו מהן ב' חטאות או ב' עולות, שמא אותו שחזר ופרח ממנה, משלה היה, ויעשוהו ג"כ שם חטאת או עולה במקום שפרח לשם, ונמצא שיקריבו ג' חטאות או ג' עולות מב' קנין שלה. וכ"כ מאותן שהיו תחלה ג' והשתא ד', אי אפשר להקריב עכשו רק א' חטאת וא' עולה כקודם שחזרו, דאם יקריבו מהן ב' חטאות או ב' עולות, יש לחוש שמא לא חזר אליהן אותה הפרידה שפרח תחלה, ושמא אותה הפרידה שפרח לה תחלה, יעשוהו במקום התערובות ג"כ חטאת או עולה, ונמצא שיקריבו משלה ג' חטאות או ג' עולות, והרי אינה רשאי להביא מב' קנין רק ב' חטאות וב' עולות:

סעיף יג

לא הפסיד כלום

ממה שהיתה רשאה להקריב אחר פריחה וחזרה הראשונה:

סעיף יד
שאפילו הן מעורבות אין פחות משתים

ר"ל דהרי אפילו יתערבו הכל יחד, יכול להקריב מכל התערובות ב' חטאות וב' עולות, דהרי בין שיהיו כל הנקרבים משל אשה א' או משל ב' הנשים, יקריבו שפיר ב' חטאות וב' עולות כב' לזו וב' לזו [פ"א מ"ג]:

סעיף טו
לזו שבע

וכולן סתומות:

סעיף טז
לשביעית

ר"ל שפרח א' מבעלת ב קנין לבעלת ג קנין, ומבעלת ג קנין חזר ופרח א' לבעלת ד. וכן כולן:

סעיף יז
חזר

דחזר ופרח א' מבעלת ז לבעלת ו, ומשם חזר ופרח א' לבעלת ה, ומשם חזר ופרח א' לבעלת ד וכו':

סעיף יח
פוסל אחד בהליכתו

דכשפרח תחילה מבעלת א לבעלת ב, נפסל לבעלת א הפרידה הנשאר, דאם יקריבוהו עולה או חטאת, יש לחוש שגם אותו שפרח לה יעשוהו עולה או חטאת, והרי אינה חייבת רק א'. חטאת וא' עולה. ובעלת ב שיש לה השתא ה' פרידות לא תקריב מהן ג' חטאות או ג' עולות, דשמא כל הג' משלה הן, והרי אינה חייבת רק ב' חטאות וב' עולות. וכ"כ כשחזר ופרח מבעלת ב לבעלת ג, חיישינן שמא הפרידה שפרח מקניה, משלה היה, ולא נשאר אצל בעלת הב' מקנין שלה רק ג' פרידות, וא' מבעלת א, ולפיכך לא תקריב רק א' חטאת וא' עולה. דאם תקריב ב' חטאות או ב' עולות, שמא אותה שפרח מקנין שלה ג"כ יעשוה חטאת או עולה, והרי אינה רשאה להקריב מקניה רק ב' חטאות וב' עולות. ובעלת ג כשפרח אליה פרידה א' מבעלת ב, לא תקריב מז' פרידות שלה רק ג' חטאות וג' עולות, מטעם שאמרנו לעיל כשפרח מא' לב'. וכשחזר ופרח מג' לד', חיישינן ג"כ שמא מקנין שלה פרח, ולא נשאר אצל הבעלת ג רק ה' פרידות משלה, וא' משל בעלת ב, ולפיכך אינה רשאה להקריב מהו' פרידות רק ב' חטאות וב' עולות. דאם

תקריב ג' חטאות וג' עולות, יש לחוש שהפרידה שפרח מקניה ג"כ יעשוהו חטאת או עולה, נמצא שד' חטאות או ד' עולות קריבות מבעלת ג' קנין. וכן כולן, שבעלת ד כשפרח מקניה פרידה א', אין כשר לה מה"ט רק ג' קנין. ובעלת ה כשפרח לה א' מקניה לבעלת ו, אין כשר לה רק ד' קנין. ובעלת ו אין כשר לה רק ה' קנין, הכל מטעם הנ"ל. אבל בעלת ז כשפרח אליה א' מבעלת ו, תקריב ז' חטאות וז' עולות. דמדלא פרח מקניה כלום, למאי ניחוש לה. רק אותה פרידה שנשאר לה בלי זוג, אי אפשר שיקריבוהו לחטאת או לעולה, דשמא מקנין של בעלת ז הוא נמצא שיקריבו מז' קנין שלה ח' חטאת או ח' עולות:

סעיף יט

ואחד בחזירתו

דכשחזר ופרת מבעלת ז לבעלת ו, ומשם פרח שוב א' לבעלת ה, ומשם לבעלת ד וכו' שוב פוסל לכל אשה קן א. ע"י שפרח משם. דבעלת ז לא תקריב מי"ד פרידות שלה רק ששה חטאות וו' עולות, דדלמא אותו הפרידה שפרח מקניה לבעלת ו, משלה היה, ולא נשאר מקניה רק י"ג פרידות, והפרידה הי"ד הוא אותו שפרח תחלה לקניה מבעלת הו. ואם תקריב מהי"ד שאצלה ז' חטאות או ז' עולות, יש לחוש שמא גם אותו שפרח מקניה ג"כ יעשוהו חטאת או עולה במקום שנתערב, ונמצא שיקריבו מז' קנין שלה ח' חטאות או ח' עולות. וכשחזר ופרח מבעלת ו לבעלת ה, לא תקריב בעלת ו רק ד' חטאות וד' עולות, דשמא אותן שפרחו לה, א' בתחלה לבעלת ז, וא' השתא לבעלת ה, מקנין שלה פרחו, ויעשום במקום שפרחו לשם שתיהן חטאות או שתיהן עולות, ואם תקריב מהי"ב פרידות שנשאר לה השתא ה' חטאות או ה' עולות, שמא כולן משלה תקריבם, ונמצא שהקריבו מו' קנין שלה ז' חטאות או ז' עולות, והרי אינה חייבת רק ו' חטאות וו' עולות: וכן כשפרח מבעלת ה לבעלת ד, ומד' לג', ומג' לב', שוב הפסידה כל אחת קן א' מה"ט. וגם בעלת ג אינה מקרבת מו' פרידות שיש לה, רק א חטאת וא' עולה. דאם תקריב ב' חטאות או ב' עולות, חיישינן שמא אותה פרידה שפרח לה תחלה לבעלת ד ואותה פרידה שפרח לה השתא לבעלת ב, מקנין שלה פרחו, ושמא יקריבום במקום שפרחו לשם שניהן חטאות או שניהן עולות, ונמצא שיקריבו מקניה ד' חטאות או ד' עולות, והרי אינה חייבת רק ג'. מיהו בעלת ב אינה רשאי להקריב מקניה כלל, דבפריחה ראשונה כבר הפסידה קן א', ולא היתה רשאה להקריב רק א' חטאת וא' עולה. ועתה שחזר ופרח ממנה לבעלת א, הפסידה הכל. דאם תקריב א' חטאת וא' עולה, שמא אותן שפרחו ממנה תחלה וסוף משלה היו, ושמא יקריבו במקום שנתערבו שתיהן לחטאות

או שתיהן לעולות, ונמצא שיקריבו מקנין שלה ג' חטאות או ג' עולות, והרי אין חייבת רק ב' חטאות וב' עולות. ומה"ט גם בעלת א הפסידה הכל, והיינו דקאמר הראשונה וכו':

סעיף כ

פרח וחזר

לאו שחזר ופרח מבעלת א וב', ליתא, דהרי כיון דכבר מפריחה וחזרה ראשונה אין להם כלום, א"כ הו"ל כחטאות המתות, שכשפרח א' מהן לבין שאר הקנין, ימותו כולן, כדקתני בסיפא שאם פרח מבין המתות כולן ימותו. אלא תנא מיירי שחזר ופרח מג' לד', ומד' לה', ומה' וכו' עד לז', וחזר ופרח מז' לו', ומו' לה', ומה' וכו' עד לג':

סעיף כא

השלישית והרביעית אין להם כלום

דהרי מבעלת ג כבר פרחו ג' פרידות, ב' בהלכה וחזרה ראשונה, וא' בהליכה שנייה, דבחזירה לא פרח ממנה כלום. ושמא כל הג' שפרחו ממנה, מקנין שלה פרחו, ושמא יקריבו כל הג' במקום תערובתן כולן עולות או כולן חטאות, ואם תקריב מג' פרידות שנשארו לה עוד א' עולה או אחת חטאת, נמצא הקריבה מג' קנין שלה ד' חטאות או ד' עולות. וכן בעלת ד שפרח ממנה ד' פעמים, ב' בהליכה וחזרה ראשונה, וב' בהליכה וחזרה שנייה, שמא כל הד' משלה פרחו, וכל הד' יקרבו במקום שפרחו כולן חטאות או כולן עולות, ואם תקריב מב' קנין שנשארו לה רק עוד אחד חטאת וא' עולה, נמצא הקריבה מד' קנין שלה ה' חטאות או ה' עולות. להכי בעלת ג ובעלת ד לא יקריבו כלל:

סעיף כב

החמישית יש לה אחת

דכיון דפרח ממנה ג"כ ד' פעמים, שמא משלה פרחו, וכלן יקרבו במקום תערובתן כולן חטאות או כולן עולות, וכשתקריב מג' קנין שנשארו לה רק עוד ב' חטאות או ב' עולות, נמצא שתקריב בעלת ה מה' קנין שלה ו' חטאות או ו' עולות:

סעיף כג

הששית יש לה שתים

דאם תעשה בעלת ו ג' חטאות או ג' עולות, יש לחוש שמא כל הד' שפרחו ממנה בהליכה וחזירה ראשונה ושנייה, כולן משלה היו, ויקרבו כולן חטאות או כולן עולות, נמצא ז' חטאות או ז' עולות קריבות מבעלת ו קנין:

סעיף כד
השביעית יש לה חמש

ר"ל בעלת ז תקריב מקנין שנשארו לה חמשה קנין, דהרי מבעלת ז לא פרח מבין קניה רק ב' פעמים, אחד בחזירה ראשונה וא' בחזירה שניה, ואם תקריב מקנין שנשארו אצלה ו' חטאות או ו' עולות איכא למיחש שמא גם הב' שפרחו ממנה, מקנין שלה פרחו, ויקרבו שניהן לחטאות או לעולות, ונמצא ח' חטאות או ח' עולות קריבות מבעלת ז. [מיהו הכא נמי איכא לאקשויי כלעיל סי' י"ט [בבועז ג'], דכיון דבעלת ג ודי לא יקרבו משלהן כלום, א"כ תוכל בעלת ה להקריב ג' חטאות וג' עולות דהרי אותן ב' שפרחו ממנה בב' חזרות לבעלת ד לא יקריבום. וי"ל כדתרצינן לעיל, אי משום דגזרינן גבה בעלת ה אטו בעלת ו שנאסר לה א' בכל פריחה. או משום דבדיעבד כשרה מה שתקרב בעלת ד מכח ספק ספיקא. להכי חיישינן גם גבי בעלת ה]:

סעיף כה
פרח וחזר

ר"ל שפרח מה' לו', ומו' לז', ומז' חזר לו', ומו' לה'. דאי שפרח תו מאחד מהקנין שלמטה מה', הרי כולן מתות הן, וכלעיל סי' כ':

סעיף כו
החמישית והששית אין להם כלום

מטעם הנ"ל סי' כ"א:

סעיף כז
השביעית יש לה ארבע

דמדפרח ממנה לשאר הקנין ג' פרידות בג' חזרות, הפסידה ג' קנין, כלעיל שבכל פריחה הפסידה קן אחד. [ואע"ג דהשתא לא יקרבו בשאר הקנין כלל, והו"ל כפרח לבין המתות דלא הפסידה כלום. י"ל דגזרינן אטו שאר הקנין שלמטה ממנה שמפסידים בכל פריחה קן א'. או י"ל דגזרינן פריחה וחזרה ג' אטו פריחה א' וב'. או משום שיש גבי קנין שלמטה ממנה ספק ספיקא, וכמבואר לעיל]:

סעיף כח
ויש אומרים השביעית לא הפסידה כלום

ר"ל בחזרה שלישית לא הפסידה כלום, רק תקריב ה' חטאות וה' עולות כמו לאחר פריחה וחזרה ב', דהרי שאר קנין לא יקרבו כלל, ואין כאן חשש שיקרבו אותו שפרח לה חטאת או לעולה יותר מהראוי לבעלת ז [דס"ל דגבי בעלת ז לא גזרינן אטו שאר

הקנין וכלעיל. דבעלת ו לא דמי להו, דבעלת ז אינה מפסדת בהליכה בשום פעם, רק בחזרה. ואלו בשאר הקנין מפסידין בכל פעם בין בהליכה בין בחזירה. ואפילו לאידך תרוצא דתרצינן לעיל משום ספק ספיקא, אילה"ק א"כ הכא בעלת ז תפסיד בחזירה שלישית דשמא תקריב בעלת ו ויהיה כשר מה שהקריבה מכח ספק ספיקא וכלעיל. נ"ל דדוקא כשיש מהנשים האחרות שמקריבין קיניהן. להכי חיישינן שגם אותן נשים שמן הדין לא יקריבו אפ"ה יקריבו, ויהיה כשר מכח ספק ספיקא וכדאמרן. אבל הכא שכל הקנין נפסלו ורק הבעלת ז תקריב, והיא משונה משאר הקנין, וכלעיל. להכי לא חיישינן שיקרבו הן. אבל אין לומר די"א ה"ק, לא הפסידה כלום, ר"ל דהשתא שאין שאר הקנין מקריבין. תוכל בעלת ז להקריב ז' חטאות וז' עולות. משום ממ"נ, דאם הנקרב הוא שלה, שפיר, ואם יהיה ג' מהן משל ה או משל ו (דהרי ג' פעמים פרח משל ה ומשל ו אל בעלת הז') הרי גם בעלת ה וו חייבות כל אחת לכל הפחות ג' חטאות וג' עולות. ליתא, דא"כ הול"ל לי"א דבעלת ז נשכרה בפריחה שלישית. אמנם למה באמת לא נשכרה. דהרי ליכא למיחש למידי. נ"ל דכיון דכבר נדחו מקני בעלת ז' ב' קנין בפריחה א' וב', אינו חוזר ונראה. וכדקיי"ל [זבחים י"ב א']:

סעיף כט

ואם פרח מבין המתות לכולם

ר"ל אם כל פעם כשפרח, פרח מבין אותן הקנין דאמרינן בפריחה שלפני פריחה זו, שלא יקרבו כלל. או דבאמת פרח להנך אחד מהקנין אחת מחטאות המתות, כגון שמתו או כפרו בעליה:

סעיף ל

הרי כולם ימותו

דבע"ח חשיבי ולא בטלי. ולא אמרי' נכבשינהו דניידי ונימא כל דפריש מרובא פריש, גזירה שמא יקח מהקבוע [כזבחים ע"ג ב]:

סעיף לא

קן סתומה

שלא פירש בה בשעת קניי' איזה תהי' חטאת ואיזה עולה:

סעיף לב

וקן מפורשת

שפירש בשעת קנייתן זו חטאת וזו עולה:

סעיף לג
פרח מן הסתומה למפורשת

ונתערבו כל הג' שבמפורשת, שאסור להקריב מהן כלל מדאינו יודע איזה חטאת ואיזה עולה מהמפורשת:

סעיף לד
יקח זוג לשני

של הסתומה. דהו"ל כפרח לבין המתות [במ"א]:

סעיף לה
חזר

ר"ל ואם חזר ופרח א' מהתערובות שבמפורשת, אל הא' שנשאר בהסתומה:

סעיף לו
או שפרח מן המפורשת ראשון

ר"ל או שבתחלה פרח אחד מהמפורשות להסתומה, ולא ידע אם חטאת או עולה פרח אליה:

סעיף לז
הרי כולן ימותו

דבין בסתומה בין במפורשות הרי לא ידעינן עתה איזה חטאת ואיזה עולה:

סעיף לח
וסתומה באמצע

ר"ל שהי' מונח חטאת א' מפורשת מצד אחד, ובצד הב' היה מונח עולה מפורשת, ובאמצע היו מונחים ב' פרידות סתומות שלא נתפרש בהן עדיין איזה חטאת ואיזה עולה:

סעיף לט
אחד הלך ואחד הלך לא הפסיד כלום

דהרי ידע באיזה מקום מונח העולה המפורשת ובאיזה מקום החטאת המפורשת, והסתומה שנתערב כאן וכאן, יכול לעשות אותה שנתערבה עם החטאת לחטאת, ואידך שעם העולה, יקריב עולה:

סעיף מ
עולה

ר"ל שיאמר הכהן כך כשיקריבן. דהרי אין הקנין מתפרשות רק בשעת קנייי' ע"י הבעלים, או בשעת הקרבה ע"י הכהן, ולא ביני ביני [כיומא דמ"א א]:

סעיף מא
חזר לאמצע

ר"ל אם אח"כ חזר א' מכל צד, ופרחו ב' יחד לאמצע, נמצא שמונחים השתא כבתחילה אחד מכל צד וב' באמצע, רק דלא ידעינן בב' שבאמצע אם הם מהסתומות או מהמפורשות, או א' מהסתומות ואחת מהמפורשות. ובאותן שבצדדים ליכא ספק אם חטאת או עולה, דהרי ידע מקום החטאת ומקום העולה, רק מסופק אם היא סתומה או מפורשת:

סעיף מב
האמצעיים ימותו

מדמסופק אם היא חטאת מפורשת או עולה מפורשת:

סעיף מג
ואלו יקרבו עולות

ר"ל אותן שבב' הצדדין. ואע"ג דנקט לעיל שלא הי' בכל צד רק פרידה אחת, נקט הכא אלו ואלו, דקמ"ל דה"ה בהי' הרבה חטאות מפורשות בצד זה, והרבה עולות מפורשות בצד האחר, ופרח מהסתומות שבאמצע אחד לכל צד, וחזר ופרח אחד מכל צד אל האמצע, נמי דינא הכי, דאותן שבצדדי' כשרי', ואותן שבאמצע פסולין:

סעיף מד
חזר

ר"ל ואם חזר אחד מהאמצעי' ופרח א' לכל צד, והרי השתא גם בהצדדים מעורב בכל צד אחת מחטאות המתות:

סעיף מה
או שפרח מן האמצע לצדדין

נ"ל דר"ל, או שפרחו מהאמצעיים לשאר צדדים, ולא נתערבו שוב היונים, רק ע"י פריחה זה נתערבו הצדדים זה בזה שלא ידע באיזה צד מונחים הכשרות ובאיזה צד המתות. או נ"ל דהא דקאמר חזר, היינו דשניהן שבאמצע חזרו ופרחו אחד לכאן ואחד לכאן, והא דקאמר או שפרח מהאמצע להצדדים, ר"ל שפרח רק אחד מהאמצעיים לא' מהצדדים ולא ידעינן לאיזה צד מהצדדים פרח:

סעיף מו
הרי כולן ימותו

דהרי אמצעיים חטאות מתות הן:

סעיף מז
ולא בני יונה כנגד תורין

אלא או שתיהן תורין או שניהן בני יונה. (ונקט הכא הך משנה כהקדמה לפרק הבא דמחלקינן ביה בסוף הפרק בין מין א' לב' מינין ודו"ק):

סעיף מח
וחטאתה בן יונה

ה"ג. וקמ"ל דבין שהפרישה או הקריבה החטאת או העולה תחילה, הכל הולך אחר מין החטאת:

סעיף מט
הולכין אחר הראשון

בין שהוא עולה או חטאת:

סעיף נ
יביאו היורשין עולתה

דנשתעבדו נכסיה להקדש:

סעיף נא
לא יביאו היורשין חטאתה

דהרי הוה חטאת שמתו בעליה. ואע"ג דצריך להקריב חטאת קודם לעולה [כפסחים נ"ט א]. היינו רק למצוה אבל לא לעכב:

פרק ג

סעיף א
בכהן נמלך

אפרקא קמא קאי, דתני התם [פ"א מ"ב וג'] ג' בבי בסתומים שנתערבו, א' לזו ואחד לזו וכו' מחצה כשר, אחד לזו וג' לזו וכו' המועט כשר, וחטאת שנתערבה בעולה וכו' כולן ימותו, ואהנך בבא קאמר הכא בד"א וכו', ור"ל דכל זה לכתחילה, שהכהן נמלך ובא לשאל מהב"ד האיך יעשה, אבל וכו':

סעיף ב
אבל בכהן שאינו נמלך

רק כבר הקריב הכל לדעת עצמו:

סעיף ג
שלש לזו ושלש לזו

וכולן סתומות ונתערבו, דאמרינן לעיל פ"א מ"ג דלכתחלה רק מחצה כשר, דהיינו חצי חציין לחטאות וחצי חציין לעולות, אבל הכא שכבר הקריבן עשה וכו':

סעיף ד
מחצה כשר ומחצה פסול

דהיינו רק החצי שהן עולות, דהרי חצי מנין הפרידות חטאות היו, וכשהקריבן למעלה נפסלו:

סעיף ה
מחצה כשר ומחצה פסול

דהרי חצי מניין הפרידות עולות היו והוא הקריבן למטה:

סעיף ו
חצים למעלה וחצים למטה

לא מיירי שהיה כל קן וקן מקושר ב' לבד, ונתערבו הקנין, ובא הכהן וחילק כל קן וקן, והקריב מכל קן א' למטה וא' למעלה, ליתא, דאי כך עשה בכה"ג היו כולן כשרות, אלא מיירי שהיה כל פרידה ופרידה לבד, ונתערבו הפרידות, והכהן חילק מנין הפרידות, חצי מניינן הקריב למטה, ושאר החצי למעלה:

סעיף ז
ואת שלמטה מחצה כשר ומחצה פסול

שהרי החשש היותר גדול שאפשר שיהיה לך, הוא שמא כל קיני אשה אחת עשה למעלה, וכל קיני האשה אחרת הקריב למטה, והרי גם בכה"ג נפסל רק החצי שלמטה והחצי שלמעלה. והרי אפשר שלא הקריב כל קיני אשה א' במקום א', רק חילקם, והקריב קצת מהן למטה וקצת מהן למעלה, והוכשרו יותר מחצי התערובות. רק דאנן חיישינן לחומרא:

סעיף ח
אחת לזו ושתים לזו ושלש לזו ועשר לזו ומאה לזו

שנתערב קן א' עם ב' או עם ג' או עם ד' וכו' קינין. או שנתערבו א' וב' וג' וכו' יחד, דאמרינן לעיל פ"א מ"ג דהמועט כשר. אבל כאן שכבר הקריב הכל, עשה וכו':

סעיף ט

כולן למטן מחצה כשר ומחצה פסול

דהרי בין שעשה כך או כך, הקריב חצי הנקרבין במקומן הראוי:

סעיף י

חצין למעלן וחצין למטן המרובה כשר

ר"ל מנין אותן הקנין של האשה שהקנין שלה מרובין מחברותיה, כולן כשרין [ויביאו קינין אחרים תחת אלה שנפסלו ויתנו ביניהן (כלעיל פ"א סי' ל"ב)]. למשל כשנתערבו קיני א' ב', שהן יחד ו' פרידות והקריב מהן הכהן ג' פרידות למעלה וג' פרידות למטה, אז ב' קינין כשרים, דממ"נ, אם כל הג' פרידות שהקריב למעלה של בעלת ב' היו, א"כ ב' כשרות למעלה. ואם משל בעלת א' היו הב' פרידות למעלה, והפרידה הג' שהקריב למעלה של בעלת ב' היה, א"כ ג"כ הוקרבו ב' פרידות כראוי למעלה. וכן יש האי ממ"נ בג' פרידות שהקריב למטה. וכן כשנתערבו א' וג' או א' וד'. או בכל תערובות ותערובות שזכרנו [לעיל סי' ח'], לעולם אותה שיש לה המנין המרובה כשר. ואפילו כשנתערבו א' וב' וג' וי' וק' יחד כלעיל, שהן יחד קט"ז קינין, והכהן שחילקן, הקריב מהן קט"ז פרידות למעלה וקט"ז פרידות למטה, ג"כ אותה שיש לה המנין היותר מרובה, דהיינו הק' קינין, כשרין, ושאר הט"ז קינין פסולים. דממ"נ אם כל הקט"ז פרידות שהקריב למעלה, היו של בעלת הק', א"כ ק' פרידות כשרות וט"ז פסולות למעלה. ואם הקט"ז פרידות שהקריב למעלה, היו בהן כל הט"ז קנין של הנשים האחרות שהן ל"ב פרידות, ושאר הפ"ד פרידות שהקריב למעלה של בעלת הק' היו, א"כ הפ"ד של בעלת הק' כולן כשרות, ושאר הל"ב פרידות של שאר הנשים, ט"ז מהן כשרות. א"כ גם בכה"ג ק'. פרידות כשרות למעלה. וכ"כ איכא האי ממ"נ בקט"ז פרידות שהקריב למטה נמצא שק' כשרות למעלה וק' כשרות למטה:

סעיף יא

כל מקום שאתה יכול לחלוק את הקנין ולא יהו משל אשה אחת בין מלמעלן בין מלמטן

ר"ל כל שאפשר לומר שכשחילק הכהן הקינין שנתערבו והקריב חציין למטה וחציין למעלה, לא חילק הקינין של אשה אחת, רק כל הפרידות שהקריב למעלה אפשר שהיו כל הקינין של אשה אחת או כל הקינין של קצת הנשים, והפרידות שהקריב למטה היו כל הקינין של הנשים האחרות. נמצא שלא היו קצת קינין של אשה אחת למטה וקצתן למעלה. וזה אפשר כשכל מספרי הקינין שנתערבו הוא מנין זוגי כפול, דהיינו לא לבד שמספר כל קיני התערובות יהיה מניין זוגי בכלל, כגון כשכל התערובות הוא

ד' קינין, או ו', או ח', או י', או י"ב קינין וכדומה, דבכה"ג כשחילק הכהן מנין הפרידות והקריב קצתן למטה וקצתן למעלה לא היה צריך לחלק שום קן. בהכי לא סגי, רק צריך ג"כ שיהיה כל מספרי הקינין מנין זוגיי בפרטים, באופן שכשחילק הפרידות והקריב קצתן למטה וקצתן למעלה, לא היה צריך לחלק שום מספר הקינין של אשה אחת. כגון שנתערבו קיני א' ב' ג', שמספר קיני כל התערובות הוא ו', ואפשר לחלקו לחלקין שוין, נמצא שכל מספר התערובות הוא זוגיי. אמנם גם כל המספרים בפרטיהם זוגיים, שאפשר לחלק המספרים מבלי שנצטרך לחלק מספר אחד, דהרי א' ב' הוא חצי מספר התערובות, וחצי השני של התערובת הוא ג'. ולפיכך כשחילק הכהן הפרידות והקריב ו' פרידות מהתערובות למטה, וו' פרידות אחרות למעלה, אפשר שהקריב כל קיני הנשים של א' ב' בצד א', וכל קיני בעלת ג' הקריב בצד האחר, ונמצא שאפשר שלא הקריב קצת מקיני אשה א' למעלה וקצת מהן למטה:

סעיף יב

מחצה כשר ומחצה פסול

דחיישינן לחומרא שמא באמת עשה כן, והקריב ג' הקינין של ב' נשים למטה, וג' קינין של האשה האחת למעלה, ונפסלו ג' פרידות למטה, וג' פרידות למעלה. וכן בכל תערובות קינין שמספרי התערובות הוא זוגי כפול שכשנחלקם לא לבד שלא נצטרך לחלק שום קן, אלא גם לא נצטרך לחלק שום מספר מהמספרים שנתערבו, דבכה"ג אפשר שלא הקריב קצת מקיני אשה אחת למטה וקצת מקיני אותה אשה למעלה. כגון שנתערבו קיני א' ג' ד' שסך הקינין כולן הן ח', נמצא הוא זוגיי בכלל, אבל הוא גם זוגיי בפרטים, דאפשר לחלקן לב' חצאים שוין מבלי שנצטרך לחלק שום מספר, שאפשר שהקריב א' ג' מצד אחד וד' מצד השני. או שנתערבו קיני א' ד' ה' שסך הקינין כולן הוא י' וחצים ה' ויש לחלקן לב' חלקים שוין א' ד' מצד אחד וה' מצד השני. או שנתערבו קיני א' ב' ד' ה' שסך כולן הוא י"ב קינין, ויש לחלקם לב' חלקים שוין, א' ה' מצד א', וב' ד' מצד השני. או שנתערבו קיני ב' ג' ד' ט' שסך כולן הם י"ח קינין, ויש לחלקן לב' חלקים שוין, ב' ג' ד' מצד א', וט' מצד השני. וכן בכל כדומה לזה כל שהוא זוגיי כפול, אז רק מחצה מהקינין כשר ומחצה פסול:

סעיף יג

כל מקום שאין אתה יכול לחלוק את הקנין עד שהוא משל אשה אחת בין מלמעלן בין מלמטן

ר"ל אבל אם מספר תערובות הקינין הוא באופן שאי אפשר לחלק כל התערובות

כשהקריב חציין למטה וחציין למעלה, אם לא שנאמר שהקריב קצת מפרידות אשה א' למטה, וקצתן הקריב למעלה. וזה, לא לבד כשמספר הכלל של קני התערובות אינו זוגיי, כגון שנתערבו קני א' ב' שהן יחד ג' קינין, נמצא שמספר הכלל של הקינין, אי אפשר לחלקו לחלקים שוין, ועל כרחך שהכהן חילק עכ"פ קן א'. וכ"כ כשנתערבו קיני א' ב' ד' שמספר הכלל של התערובות הוא ז' קינין, שעל כרחך לכל הפחות קן א' של אשה אחת חלקו והקריב פרידה א' ממנו למטה ופרידה האחרת למעלה, שהרי מספר כלל התערובות אינו זוגיי. אלא אפילו כשמספר הכלל של התערובות הוא זוגיי, אבל אין התערובות זוגיי בפרטים, כגון שנתערבו קיני ג' ד' ה' שהן יחד י"ב קינין, נמצא שהוא זוגיי בכלל, שאפשר לחלק הקינין לחלקים שוין, ו' קינין לכל חלק, אבל אינו זוגיי בפרטים, שהרי אי אפשר לחלק מנין קיני התערובות, אם לא שנחלק מספר קינין של אשה אחת, ועל כרחך הקריב קצת מקיני אשה אחת למטה, וקצת מקיני אותה אשה למעלה. וכמו כן במשל שזכרה המשנה לעיל שנתערבו קני א ב ג י ק שהן יחד קט"ז קנין, וחציין הוא נ"ח קנין, והרי אין בהמספרים הללו מנין קינין שע"י צירופן יעלו נ"ח, אם לא שנאמר שקצת מקני אשה אחת הקריב למעלה וקצת מקני אותה אשה הקריב למטה:

סעיף יד

המרובה כשר

ר"ל אז מנין הקנין של האשה שקניה מרובין משל חברותיה, כשרין, והשאר פסולין. כגון במשל שזכרנו שנתערבו קני א' ב' ד', והלא קני בעלת ד' מרובין מחברותיה א' ב' שאינן רק ג' קנין, לכן ד' קנין כשרין והשאר הג' פסולין. וכמו כן בנתערבו קני ג' ד' ה', הרי כשתחלק המספרים יהיו קני בעלת ג' ד' שהן יחד ז' קינין מרובין מקני בעלת ה', לכן ז' קינין כשרין. וכמו כן בנתערבו קיני א ב ג י ק, הרי קיני בעלת ק' מרובין מקיני בעלת א ב ג י שאינן רק ט"ז קינין, לכן ק' קינין כשרין וט"ז פסולין. וכן בכל תערובות ותערובות, שבאם קני אשה אחת מרובין מכל קיני הנשים האחרות, קני אותה שקניה מרובין כשרין. ואם קיני הנשים האחרות יחד מרובין מקיני האשה שקניה מרובין מכל אחת ואחת, אז מספר הקינין של הנשים שקניהן יחד יותר מרובין משל זו כשרין. כגון שנתערבו קיני א ב ט, והרי קיני בעלת ט' מרובין מקיני בעלת א' ב' שאינן רק ג' קינין, לכן ט' כשרות. וכן כשנתערבו קיני א ב ה ז, והרי קני א ב ה שהן יחד ח' קינין, מרובין מקיני בעלת ז', לכן ח' קינין כשרות. ומזה תדון בכל תערובות קינין:

סעיף טו
חטאת לזו ועולה לזו

הא נמי אפרקא קמא קאי, דתני התם [במשנה ב'] דחטאת שנתערבה בעולה, כולן ימותו. קאמר הכא דהיינו לכתחילה, אבל בלא נמלך, עשה וכו':

סעיף טז
עשה כולן למעלן מחצה כשר ומחצה פסול

דמדהיה מנין החטאות כמנין העולות, בין שעשה כולן למעלה או כולן למטה עשה מחציתן כדינן:

סעיף יז
ועולה למטן

ונפסלו כולן, מדכולן מפורשות היו:

סעיף יח
ומפורשת

בב' נשים מיירי, וכדמסיק דמחלקין ביניהן. ובאמת גם בהיה לאשה אחת ג' קינין הללו, או בהיה כל קן לכל אשה לבד ולא נתערבו הקינין, ג"כ כך הוא הדין, רק נקט בב' נשים, כדי לאשמעינן סיפא, דבהקריב חציין למטה וחציין למעלה מחלקין ביניהן, אף שיש חשש ברירה בכה"ג. [אבל אי"ל כלעיל סי' י"ז [בבועז ב'], דלהכי נקט בב' נשים, משום דמתני' ר' יהושע היא, והרי לדידיה באשה אחת, היה גם העולה שנעשית למטה עכ"פ כשר לאכילה, והרי במתני' רצה למנקט דפסול. די"ל דמשום הך טעמא לא היה מוכרח התנא למנקט בב' נשים, דאע"ג דתנא פסול, מסתבר שפיר לומר דהיינו שלא עלתה לבעלים, דזהו ההיפך ממה דקתני בהסתומות דמתחלקת ביניהן, דהיינו דעלתה לבעלים, משא"כ לעיל ודו"ק]. והתנא אמשנה ג' דלעיל קאי, דקתני בה חטאת לזו ועולה לזו וכו', ואהא קתני הכא חטאת ועולה, ר"ל כלעיל, שהיה חטאת לזו ועולה לזו, ועוד היה להן קן סתומה וקן מפורשת בשותפות. וכגון שרחל היתה חייבת ב' חטאות ועולה א', ולאה היתה חייבת ב' עולות וחטאת א', וקנו ג' קינין בשותפות. קן אחת פירשו בה בשעת שקנו שתהיה פרידה זו לחטאת שחייבת רחל, והפרידה האחרת שבקן ההוא תהיה עולה שחייבת לאה. והקן הב' הניחו סתום לגמרי, שלא פירשו בה איזה פרידה שבה תהיה חטאת ואיזה תהיה עולה, וגם לא פירשו למי מהן תהיה החטאת שבה ולמי העולה שבה. והקן השלישי פירשו בה איזה פרידה שבה לחטאת ואיזה תהיה עולה,

אבל לא פירשו בה למי מהן תהיה החטאת שבה, ולמי העולה שבה. ונתנו כל הג' קינין הנ"ל להכהן להקריבם:

סעיף יט

עשה כולן למעלן מחצה כשר ומחצה פסול

כדין חטאות שנתערבו בעולות במ"ג. אמר המחבר מכאן עד סוף הפרק יש ג' משניות, שהן המשניות היותר חמורות שבכל שתא סדרי משנה, ורבו בהם הפירושים. והענין בעצמו הוא עמוק בחכמת החשבון וכלליה, ונקרא בלשונם פערמעטציאן. אולם כדי לסדר הבנת פירוש המשנה הזאת ובאופן שיהיה שוה לכל נפש. לכן ראינו ליתן סימן מיוחד לכל פרידה, ונאמר למשל שהחטאת המיוחדת לרחל תקרא א'. והעולה המיוחד ללאה תקרא ב'. וב' הסתומות הנ"ל יקראו גג, דהיינו סי' ג' לכל פרידה. והחטאת שבקן השלישי שאינה מיוחדת למי מהן תהיה תקרא ד'. והעולה שאינה מיוחדת למי מהן תהיה תקרא ה'. ומיירי הכא שהיה כל קן וקן מקושר לבד. כגון אב. גג, דה, והכהן רק טעה וחשב שכל הקינין סתומות, ולכן הקריב מכל קן אחד למטה ואחד למעלה:

סעיף כ

חצין למעלן וחצין למטן אין כשר אלא סתומה

דהרי פרידות א' וב', שהם החטאת המיוחדת לרחל והעולה המיוחדת ללאה, שניהן פסולות, מדלא ידענו אם הקריבו החטאת למטה והעולה למעלה כדינן או איפכא. וכמו כן הפרידות ד' וה' שזכרנו, שלא פירשו בה הנשים למי מהן תהיה החטאת שבה ולמי מהן העולה שבה, עכ"פ מדפירשו בהקן שהפרידה ד' תהיה חטאת, והפרידה ה' תהיה עולה, לפיכך ג"כ שניהן פסולות מה"ט, דהרי גם בהם לא ידענו אם הקריבן הכהן כל אחת במקום הראוי לה. ורק הב' פרידות גג שהן הקן הסתום שזכרנו, שניהן כשרות, דהרי מדלא פירשו בה הנשים בשעת לקיחה, איזה מהפרידות שבה תהיה חטאת ואיזה עולה, כל פרידה מקן הזה שהקריב למטה והשנית שהקריב למעלה, שניהן כשרות הן, כיון שחילקן הכהן והקריב אחת מהן למעלה ואחת למטה:

סעיף כא

והיא מתחלקת ביניהן

דכיון שנפסל להן פרידות ד' וה' שהן החטאת והעולה שבקן הג' שזכרנו, שלא פירשו בה למי מהן תהיה החטאת שבה ולמי מהן העולה שבה, להכי הרשות ביד הנשים לומר שיהיה העולה שבקן הסתום של רחל, ותביא עוד חטאת תחת פרידה ד' שהיא החטאת שנפסל בקן הג'. והחטאת שבקן הסתום יהיה של לאה, ותביא לאה עוד עולה תחת

פרידה ה' שהיא עולה שנפסל לה בקן הג'. מיהו פשוט שמלבד ב' פרידות אלו שצריכות להביא זו לחטאת, וזו לעולה, כמו שאמרנו, צריכה רחל להביא עוד חטאת תחת פרידה א שהיתה החטאת המיוחדת לרחל ונפסלה. ולאה צריכה להביא עוד עולה עבור פרידה ב שהיא העולה שהיתה מיוחדת ללאה ונפסלה. והנה כל המשנה הזאת לכאורה משנה שא"צ היא, דבב' הקינין א ב וד ה שנתפרש בכל קן איזה חטאת ואיזה עולה, פשוט דשניהן פסולין, כיון שיש בכל קן ספק שמא הקריב החטאת למעלה והעולה למטה, וכמבואר במשנה ג'. ושהסתומה כשרה ג"כ לא צריך לאשמעינן, דכיון שלא נתפרשו בהקן הזה איזה תהיה חטאת ואיזה עולה, פשיטא שכיון שחילקן הכהן והקריב אחת למטה ואחת למעלה, אותה הפרידה שהקריב הכהן למטה הוא החטאת, והפרידה שהקריב למעלה הוא עולה, ושניהן כשרות, דמדלא פירשו הנשים איזה החטאת ואיזה העולה, ודאי בעשיית כהן תליא מילתא [כעירובין ל"ז א']. וגם שאירע ענין זה בב' נשים, לכאורה אין בו נ"מ, דגם אילו היו שייכים כולן לאשה א' היה כך דינן, אלא הא קמ"ל דסתומה מתחלקת ביניהן, אע"ג דהשתא הוא שבחרו להם זו החטאת שבסתומה זו, וזו העולה שבה, והו"ל כעין ברירה למפרע, והרי קיי"ל בדאורייתא אין ברירה, וכ"ש הכא דהו"ל כברירה כפולה, שיהיה החטאת שבסתומה שהוכשרה והעולה שבמפורשת שנפסלה, שייכים לזו, והעולה שבסתומה שהוכשרה והחטאת שבמפורשת שנפסלה, יהיו שייכים לחברתה. אפ"ה כיון דעל כרחך מיירי בהתנו מעיקרא קודם שהביאו הג' קנים בתחלה, שכל מה שתברר לבסוף יהיה שלה, דאל"כ היה גם הסתומה פסולה, [וכעירובין דל"ז א'], א"כ בבירר מעיקרא אין כאן שייכות איסור ברירה לבסוף כשיבררו השתא איזה לזו ואיזה לזו [וכתוס' גיטין דכ"ה ב' ד"ה דברי]. נמצא שלפי דברי רש"י ורמב"ם שאפשר שהקריבו הקינין באחד מד' תמונות שבצורה א', כזה חיישינן לחומרא שמא ?ציור? הקריבן כתמונה א' ולא הוכשרו רק ב' הסתומות וכמש"ל:

סעיף כב

אין כשר אלא מנין חטאת שבחובה

אמשנה ב' בפ"א קאי, דקתני התם, חטאת מפורשת שנתערבה בקן או בקינין סתומה, אין כשר להקריב לכתחילה מהתערובות רק כמנין חטאות שבחובה. ומדקתני התם סתמא, משמע בין שפרידות הסתומות הן כמנין פרידות המפורשות, ובין שפרידות הסתומות כפולות במספר מנין החטאות המפורשות שנתערבו בהן, או שהמפורשות כפולות מהסתומות, לעולם אין כשר להקריב לכתחילה רק מנין חטאות הסתומות

שבחובה, אבל עולה כלל כלל לא. ועל זה קאמר הכא כבאינך מתני' דלעיל, דבד"א בכהן נמלך, אבל בכהן שלא נמלך, חובה וכו':

סעיף כג

חובה שנים בחטאת

כלומר אם פרידות החובה הסתומים היו כפולים פי שנים ממנין החטאות המפורשות שנתערבו בהם. כגון ד' פרידות סתומות, שב' מהן חטאות וב' מהן עולות, ונתערב עם ד' פרידות אלו ב' חטאות מפורשות, והכהן לא נמלך, ועשה ג' מהן למעלה וג' למטה:

סעיף כד

ומחצה פסול

ר"ל מחצה מנין התערובות כשר, דהיינו ב' חטאות ועולה א'. דבג' שהקריב למטה, ודאי ב' חטאות מהן כשרים, דממ"נ אם מהמפורשות הם, הרי הם חטאות מפורשות. ואם מהסתומות הם, הרי גם מהסתומות עכ"פ ב' כשרים לחטאות. ומהג' שנעשו למעלה, ודאי עולה א' כשר, דהרי אפילו נחוש לחומרא שעשה למעלה כל הב' חטאות המפורשות, עכ"פ השלישי שנעשה נמעלה ודאי מהסתומות היה, והרי הוא כשר לעולה:

סעיף כה

וחטאת שנים בחובה

ר"ל אבל אם פרידות החטאות המפורשות, כפולות פי שנים ממנין פרידות החובה. כגון שנתערבו ד' חטאות מפורשות עם קן א' חובה סתום, שא' מהן חטאת וא' עולה, והכהן חצה אותן, והקריב ג' מהן למטה וג' למעלה:

סעיף כו

המנין שבחובה כשר

ר"ל אז אין כשר מכל התערובות רק חטאות כמנין כל הפרידות של חובה הסתומים. דהיינו ב' חטאות כשרים. דהרי כל הג' שהקריב למעלה כולן פסולין. מדאיכא למיחש שמא כולן הן מהד' חטאות המפורשות שנתערבו שם. ורק מהג' שלמטה, עכ"פ ב' מהן כשרין ממ"נ, דאם כל הג' שהוקרבו למטה, מה חטאות המפורשות הן, הרי כל הג' כשרים. ואם שנים מהנקרבין למטה היו הב' סתומות, והשלישי היה מהחטאות המפורשות, א"כ השלישי ודאי כשר, ומהב' סתומות ג"כ עכ"פ א' ראוי לחטאת וכשר. לפיכך כשר מכל התערובות רק ב' חטאות, והיינו כמנין ב' פרידות החובה הסתומות. וכן בכל המספרים, כשמנין הסתומות כפול ממנין החטאות המפורשות, ויהיה א"כ בהסתומות ב' שלישית מהתערובות, ובהמפורשות שליש א' מהתערובות.

כגון ח' פרידות סתומות שנתערבו בד' חטאות מפורשות, או י"ב סתומות שנתערבו בו' מפורשות, או כ' סתומות בי' מפורשות, וכדומה, שבכולן אפשר להכהן לחלק כל התערובות, והקריב חציין למטה וחציין למעלה, אז חצי מנין כל פרידות התערובות כשר. דהיינו ב' שלישית מפרידות שנעשו למטה [שהוא שליש של כל התערובות], ועוד שליש מפרידות שנעשו למעלה [שהוא חצי שליש של כל התערובות]. אבל אם מנין חטאות המפורשות כפול ממנין הסתומות, והכהן הקריב מהתערובות חציין למטה וחציין למעלה, אז אין כשר מכל התערובות רק ב' שלישים מאותן שנעשו למטה לחטאת, דהיינו שליש של כל פרידות התערובות. וזהו כמנין פרידות הסתומות, שהן ג"כ שליש של כל התערובות:

סעיף כז

אין כשר אלא מנין עולות שבחובה

ר"ל וכן הא דתנינן לעיל פ"א מ"ב דעולה מפורשת שנתערב בקן או בקינין סתומין, אין כשר להקריב מהתערובות רק כמנין העולות שיש בסתומין. ומדקתני התם סתמא, משמע בין שהפרידות הסתומין כפולים מהעולות המפורשות שנתערבו שם, ובין שהעולות המפורשות כפולות ממנין פרידות הסתומות שנתערבו עמהן. ועל זה קאמר הכא, בד"א בכהן נמלך. אבל בכהן שאינו נמלך חובה וכו':

סעיף כח

חובה שנים בעולה

כלומר אם פרידות החובה הסתומה כפולות מהעולות המפורשות שנתערבו בהן. כגון, ד' סתומות שנתערבו עם ב' עולות, והכהן עשה ג' למעלה וג' למטה:

סעיף כט

מחצה כשר ומחצה פסול

ר"ל, אז ג' פרידות, שהוא מחצה מנין התערובות, כשרות. דהרי בג' של מעלה, אפילו היו כולן מהסתומות, עכ"פ גם בהסתומות יש ב' עולות כשרות. ובג' שלמטה, אף שיש לחוש שמא ב' מהן הן העולות המפורשות, עכ"פ השלישי שבהן הוא וודאי מהסתומות. וכשר לחטאת. נמצא שמכל התערובות הוכשרו ג' פרידות, והוא חצי מנין התערובות:

סעיף ל

המנין שבחובה כשר

ר"ל אבל אם נתערבו ד' עולות מפורשות עם ב' פרידות סתומות שא' מהן חטאת וא' עולה, והכהן הקריב ג' מהן למטה וג' למעלה אז ג' שלמטה כולן פסולין, דאולי כולן הן

מהד' עולות המפורשות. ובג' שלמעלה הרי בין שכולן הן מהעולות המפורשות, או שב' מהן הן ב' הסתומות, והשלישי הוא מהעולות המפורשות, עכ"פ ב' מהן הוכשרו. נמצא שמכל התערובות בכה"ג הוכשרו ב' פרידות. וזהו שאמר התנא דכשר רק כמנין פרודות החובה הסתומות. והכל כמו שפירשנו למעלה גבי חטאת. [קרא הגבר, אשר אל ה' אלהיו לא סבר, הכון לך יושב חבר לקראת משנה ו'. כי גם האחרון הכביד, ותהי לצעירת רגלים, ולכהות עינים, משנה חמורה ורבו בה פירושי רבותינו המונים המונים, בפרושים שונים, וכל דבריהם כגחלי אש בוערות ברוב אונים, ואיך גמול ידו הדה בלי אסונים. גם דלה דלו לנו רבותינו הענקים, מים עמוקים למצוקים, לוקים מבוקים ומבולקים. והרבה יגעתי ומצאתי דאתא לידי משמע מוציא מיד משמע בעזרת אלהי אבותינו לבאר תעלומות דבריהם הקדושים. וזאת חזיתי ואספרה, בהגיסי היטב את הקדירה, כי לגבר אין איל כמוני קציר ראי, אשר ישלח ידו לא בעי, לא שקטה רוחי היטב רק בפי' רש"י (זבחים דס"ז א'). ולכן מלהביא דבריו ראשונה לא אוחר, באשר הם כמטבע עובר לסוחר, ואחר אחרון אני בא עם שאר דברי רבותינו נ"ע סחרחר, וכאוות נפשו יבחר הבוחר]:

סעיף לא

האשה שאמרה הרי עלי קן כשאלד זכר

ר"ל מלבד הקן שאני חייבת ללידתי שאחד מהן חטאת ואחד עולה, הרי עלי להקריב אחר לידתי גם עוד קן אחד לנדבה ששתיהן עולות, דאין חטאת בא בנדבה. [ואורחא דמלתא נקט, דדרך הנשים לשמוח טפי כשיולדות זכר, משום דחבלי נקיבה מרובים משל זכר (כנדה ל"א א'). והרשב"ץ כתב שהנשים שמחות טפי עם זכר, מדהו"ל עי"ז חוטרא לידה [ככתובות ס"ד א']. אבל באיש הוא להיפך ששמח יותר כשתלד אשתו נקיבה, וכדאוקימנא למתני' [ב"ב קמ"א]. דבמבשרני קאמר, שאומר מי שיבשרני במה נפטר רחמה של אשתי, אם נקיבה יטול ר' ואם זכר ק', עכ"ל. ואנא בעניותי וקטנותי לא ידענא שמחה מה זו עושה התם, הרי כבר הם אמרו [פסחים ס"ה א'] אשרי מי שבניו זכרים. ולפענ"ד, התם בב"ב רק בפטר רחם מיירי. וכדקאמר תנא במה נפטר רחמה של אשתי ומשום דבת תחלה סימן יפה לבנים (ב"ב שם), שמסייעת לאבותיה לגדלן להבנים. וכן אמרינן בנדה (דל"א ב'), דזכר הכל שמחין בו, נקיבה הכל עצבין בה]:

סעיף לב

מביאה

ר"ל חייבת להביא כשתלד זכר:

סעיף לג
אחת לנדרה

ששתיהן עולות:

סעיף לד
ואחת לחובתה

שאחד חטאת ואחד עולה. ובענייה עסקינן, דאילו עשירה מביאה לחובתה כבש לעולה ופרידה אח' לחטאת [ונ"ל דלהכי הזכיר התנא הקרבת קן של נדרה קודם הקרבת קן של חובתה, אע"ג דצריך להקריב קן של חובה ואח"כ הקן של נדרה [כלקמן סי' מ"ג]. די"ל דזהו כשמביאה ב' הקינין ביחד, אז ודאי חובתה שחייבתה תורה הוא קודם בהקרבה להקן שהתחייבה את עצמה [עי' זבחים פ"י מ"ד ונדה ל"א ב']. אבל מן הדין אין לה להמתין כל כך רק מיד שתלד ראוי לה לבלי להשהות, ותשלח קן נדרם לעזרה להקריבו, דערל וטמא משלחין קרבנותיהן לעזרה [כפסחים ס"ב א']. אבל זמן הקרבת חובתה לא מטיא זימני עד אחר מ' לזכר ופ' לנקיבה]:

סעיף לה
נתנתם לכהן

וכל ד' הפרידות היו עדיין סתומות, שכל א' מהן כשר להיות חטאת או עולה:

סעיף לו
והכהן צריך לעשות שלש פרידים מלמעלן ואחת מלמטן

דהרי הב' קינין שהביאה יש בהן ג' פרידות עולות שקרבין למעלה, ופרידה א' חטאת שקריבה למטה:

סעיף לז
אלא עשה שתים למעלן ושתים למטן

דהיה הכהן סבור דב' קינין שהביאה היה ב' קיני חובה:

סעיף לח
ולא נמלך

שלא שאל להאשה על מה מביאה ב' הקינין, ועי"ז טעה בהקרבתן:

סעיף לט
צריכה להביא עוד פרידה אחת

דהרי נפסל לה עולה א' מב' קינין הראשונים, שהרי פרידה א' מג' העולות שהיו בהן,

הקריבו הכהן למטה כחטאת. להכי תביא השתא תחתיו פרידה אחרת לעולה, מאותו המין שהביאה תחילה הד' פרידות:

סעיף מ
ויקריבנה למעלן

כדין עולה. [ואילה"ק ל"ל לתנא למנקט שהקריב ב' למעלה. הרי בל"ז מיד שהקריב מהד' פרידות ב' למטה צריכה להביא השתא פרידה אחרת תחתיה. ותו ק' למה נקט תנא והכהן הקריב ב' למעלה וב' למטה, והיינו שלא כדינא, דהרי חטאת קדמה לעולה [כלעיל פ"ב מ"ה]. ואם כי בדיעבד גם איפכא כשר. כמבואר שם. עכ"פ ל"ל למנקט באופן שהקריב הכהן גם בזה בשיבוש. ונ"ל דלרש"י לשטתיה יתיישב שפיר, דהרי רש"י ס"ל דלעולם הקן שהקריב ראשון בתחלה, נחשב לחובתה [כלקמן סי' מ"ג]. לפיכך סד"א, דהכא שהקריב ב' עולות ראשון בתחלה, הן הן קן חובתה, ונפסל לה מיד כבר פרידת החטאת של חובתה. וכשהקריב אח"כ ב' פרידות האחרות למטה, והן הן קן של נדרה, ונפסלו שניהן, דהרי היה ראוי להקריבן למעלה, מדהן עולות. וא"כ תהיה חייבת להביא השתא חטאת א' לחובתה וב' עולות לנדרה. קמ"ל דדווקא ב' פרידות שהקריב ראשונה כדינו נחשב לחובתה, ולא כשהוקרב שלא כדינו, דאז טפי ראוי להחשיבו לעולת נדרה ולהכשירו ג"כ, ולא תתחייב השתא רק עולה א']:

סעיף מא
ממין אחד

ר"ל בד"א כשהד' פרידות שהביאה תחלה היו כולן ממין א', דהיינו כולן תורין או כולן בני יונה, להכי סגי שתביא השתא רק עוד פרידה א' לעולה מהמין שהביאה תחילה:

סעיף מב
משני מינין

ר"ל אבל אם הביאה תחלה ב' הקינין מב' מינין, קן א' תורין וקן א' בני יונה והכהן חילק כל קן והקריב א' מהקן למטה וא' למעלה, ולא ידע איזה מין מהב' קינין הקריב לבסוף:

סעיף מג
תביא שתים

דלעולם הקן שהקריב ראשון נחשב לחובתה, וקן שהקריב לבסוף נחשב לנדרה. וא"כ לא נפסל פרידה א' רק מהקן שהקריב לבסוף. ומדמסופק איזה מין מהב' קינין הקריב לבסוף, והרי צריך להשלים הפרידה שנפסל כאותו המין שהקריב תחלה כבר ממנו פרידה א', וכדתנינן לעיל ספ"ב, אין מביאין תורין עד בני יונה וכו'. להכי משום ספק,

תביא השתא תור אחד ובן יונה אחד ושתיהן לעולות. [ונ"ל דה"ה בהביאו הד' פרידות תחלה ממין א' וכולן סתומות, והכהן הקריב מהן ב' למטה וב' למעלה, והיא והכהן אינן יודעין איזה מין הביאה, ג"כ כך הדין שתביא השתא תור א' ובן יונה א', ושתיהן עולות. דהרי חד טעמא הוא עם כשהביאה בתחלה ב' מינין ולא ידע איזה מין תקריב בסוף. דאפ"ה לא נקט תנא הכי, מדאינו מצוי, וכלקמן סי' מ"ה]:

סעיף מד

פירשה נדרה

ר"ל ואם כשנדרה הרי עלי קן כשאלד זכר, פירשה מאיזה מין תביאהו, ואח"כ כשילדה הביאו ב' הקנין ממין אחד, והכהן הקריב מהן ב' למטה וב' למעלה. והשתא שכחה איזה מין נדרה, אבל יודעת מאיזה מין הביאה הב' קינין:

סעיף מה

צריכה להביא עוד שלש פרידים

דהקן הראשון שהביאה, לחובתה היה [כלעיל סי' מ"ג], וכשר היה בין שהיה תורים או בני יונה. והקן השני שהיה לנדרה, אפילו הביאתו כהמין שנדרה, אפ"ה נפסל בו א' מדהקריבתו למטה, שהרי הקן של נדרה שניהן עולות. להכי צריכה לזווג לו א' מאותו המין שהביאה תחלה. ועוד צריכה להביא ב' עולות ממין אחר ממה שהביאה תחלה, דשמא לא הביאה תחילה כאותו המין שנדרה, ונפסלו לה ב' הפרידות תחלה. [אבל ביודעת איזה מין נדרה ומסופקת רק איזה מין הביאה, פשוט דסגי בשתביא השתא ב' פרידות ממין שנדרה. וכ"כ בשכחה איזה מין נדרה, ומסופקת ג"כ איזה מין הביאה צריכה להביא השתא ד', דהיינו ב' פרידות מכל מין, דשמא נדרה תורים והביאה בני יונה, או איפכא, ובין כך או כך נפסלו שניהן, וצריכה להביא ב' אחרים תחתיהן. ואפ"ה לא נקט תנא בכה"ג, מדלא שכיח שתשכח גם היא גם הכהן מאיזה מין הביאה [כא"ח סי' רע"ה]. ורק בסוף המשנה נקט ולא ידעה מה הביאה, מדרצה לאשמעינן שתביא ז', והא לא אפשר רק באופן זה. אבל הכא טפי ניחא ליה למנקט בבבא שנייה דפירשה נדרה. שהביאה ב' מינין. ואין הכהן יודע איזה מין הקריב לבסוף, דזה מצוי טפי ובזה נכללים דין ב' האופנים שזכרנו, ודו"ק, דדא ודא א' היא]:

סעיף מו

ממין אחד

ר"ל בד"א, כשהביאו תחילה כל הב' קינין ממין א', אז סגי כשתביא השתא ג', דהיינו פרידה א' מאותו מין שהביאה תחלה, וב' פרידות ממין האחר:

סעיף מז
משני מינין

ר"ל אבל אם פירשה תחלה מאיזה מין תביא נדרה, והביאה ב' קינין מב' מינין, ושכחה השתא איזה מין נדרה:

סעיף מח
תביא ארבע

דמספקא לן שמא נדרה תורים והכהן הקריב הבני יונה לבסוף, או שמא נדרה בני יונה והכהן הקריב התורים לבסוף, ובין כך או כך הרי נפסלו לה שניהן, מדלא הקריבו לה לבסוף כהמין שנדרה. להכי צריכה להביא השתא מכל מין קן א', וכולן עולות לתשלומי נדרה, ותתנה שאותו קן שאינה חייבת מנדרה, יהיה נדבה מעכשיו, [אבל אם היתה יודעת איזה מין נדרה, רק שאינה יודעת איזה מין הקריב הכהן לבסוף, היה די לה שתביא השתא קן א' מאותו מין שנדרה ושתיהן עולות, ותתנה שאם כבר הקריב הכהן תחלה הקן שלבסוף כאותו מין שנדרה, וא"כ לא נפסל לה בתחלה רק פרידה א' מאותו מין, מדעשתה אותו תחלה חטאת, אז א' מב' העולות שתקריב השתא, יהיה נדבה מעכשיו. וה"ה ביודעת איזה מין הקריב לבסוף, למשל שיודעת שתורים הקריב לבסוף אבל מסופקת אם תורים או בני יונה נדרה, אז הוה סגי לה שתביא תור א' וב' בני יונה, וכולן עולות [והיינו עצמו דינא דרישא, כשהביאה תחלה כל הד' ממין א' ודו"ק]. ותתנה שאותן העולות שאינה חייבת השתא לתשלומי נדרה יהיו נדבה]:

סעיף מט
קבעה נדרה

ר"ל אם קבעה מתחלה זמן א' להבאת נדרה עם עולת חובתה, שאמרה הרי עלי להביא ביחד עולת חובתי עם ב' עולות של נדרי. ופירשה ג"כ מאיזה מין תביא קן של נדרה והביאה ב' קינין ממין א', והכהן הקריב ב' מהן למעלה וב' למטה, והיא שכחה מאיזה מין פירשה נדרה, אבל יודעת מאיזה מין הביאה הב' קינין:

סעיף נ
צריכה להביא עוד חמש פרידים

דלמשל אם הביאה תחלה כל הד' פרידות ממין א, יש לחוש שמא נדרה ממין ב, ונפסלו לה הב' של נדרה שהביאה ממין א. וגם עולת חובתה נפסל, דמדלא הביאתה עם עולת נדרה כמו שנדרה, א"כ אינה עולת חיובה. ואפי' נדרה ממין א כמו שבאמת הביאה תחלה, עכ"פ מדנפסל לה עולה אחת מב' של נדרה שהקריבתו למטה א"כ נפסלו לה גם

כל הב' עולות שהביאה תחלה א' לנדרה וא' לחובתה, דהרי נדרה להביא כל הג' עולות ביחד. דאי"ל דעכ"פ ידי חובתה ראוי לה לצאת דהרי מצות א"צ כוונה. י"ל כל שמתכוון שלא לצאת לכ"ע לא יצא [כר"ן ר"ה ריי"ד א']. נמצא שמכל הד' פרידות שהביאה תחלה, לא הוכשר לה רק חטאת חובתה. לפיכך תביא השתא, קן ממין א וקן ממין ב, לספק נדרה, דשמא כך או כך נדרה. ועוד תביא פרידה ה' לעולת חובתה ממין א, דהיינו כמין החטאת שהקריבה תחלה ותקריב כל ה' עולות אלה ביחד. [אבל אם היתה יודעת מאיזה מין נדרה, כגון שיודעת שנדרה ממין א, אבל אינה יודעת מאיזה מין הקריבה, אם ממין א, או ממין ב, אף שבאופן זה נמי יש לחוש, שאפי' אם הקריבה תחלה הד' פרידות ממין א כמו שנדרה, אפ"ה הרי נפסלו לה כל הב' עולות שהקריבה תחלה, דהיתה חייבת להביא כל הג' עולות ביחד, והיא לא הביאה רק ב' עולות. עכ"פ מדיודעת איזה מין נדרה, א"צ להביא השתא רק ד' פרידות, דהיינו ב' ממין א כמו שנדרה, דשמא ממין ב הביאה כל הד' פרידות תחלה ומדמסופקת מאיזה מין הקריבה החטאת שלחובתה בין ד' פרידות הראשונות, והרי כמין ההוא צריך שיהיה נמי עולת חובתה שתקריב השתא עם הב' עולות של נדרה ביחד. להכי תביא השתא עוד עולה א' ממין א, ועולה א' ממין ב משום ספק שמא כך או כך היה החטאת שהביאה תחלה. נמצא דבכה"ג לא היתה צריכה להביא השתא רק ד' פרידות. וגם הך גוונא לא אשמעינן תנא, מדאינו שכיח שתשכח גם היא גם הכהן מה הביאה, וכמ"ש לעיל סי' מ"ה]:

סעיף נא

ממין אחד

ר"ל בד"א כשהביאה תחלה כל הד' פרידות ממין א':

סעיף נב

משני מינין

ר"ל אבל אם הביאה תחלה כל הד' פרידות מב' מינין, והכהן הקריב מכל מין א' למטה וא' למעלה:

סעיף נג

תביא שש

דמדאינה יודעת איזה מין נדרה, צריכה להביא השתא קן ממין א וקן ממין ב, הרי ד' פרידות. ומדמסופקת נמי מאיזה מין היה הקן שהקריבה ראשון בתחלה, שבו היה ג"כ החטאת שחייבת לחובתה, והרי כאותו מין של חטאת צריכה נמי להביא השתא עולת חובתה עם קן של נדרה, לפיכך מלבד ב' קינין של נדרה הנ"ל, צריכה להביא השתא

עוד עולה א' ממין א ועולה ממין ב דשמא כך היה החטאת בקן הראשון שהקריבה תחלה. נמצא שמביאה השתא ו' פרידות. [וה"ה אם הביאה תחלה כל הד' פרידות ממין א', רק שמסופקת מאיזה מין הביאתן, מלבד הספק שמסופקת מאיזה מין נדרה, ג"כ צריכה להביא השתא ו' פרידות דהיינו קן א' ממין א וקן א' ממין ב. דשמא כך או כך נדרה, ושמא לא הביאה כמו שנדרה. ועוד צריכה להביא עולה א' ממין א ועולה א' ממין ב דשמא כך או כך היה החטאת שהקריבה תחלה. ואפ"ה לא נקט התנא כה"ג, מדאינו מצוי שישכחו שניהן היא והכהן מה הביאה, וכמש"ל. ואילה"ק דעכ"פ כמו דמחלק התנא בקבעה נדרה וגם פירשה נדרה, בין אם הביאה תחלה מין א' או ב' מינין. ה"נ הו"ל להתנא לחלוקי בקבעה נדרה ולא פירשה נדרה, דאם ממין א' הביאה תחלה כל הד' פרידות, והכהן עשה ב' למטה וב' למעלה, אז צריכה להביא השתא ג' עולות, דהיינו ב' לנדרה מאיזה מין שתרצה, ועוד עולה א' לחובתה ממין החטאת שהביאה תחלה, דהרי מדנפסל לה א' מעולות הראשונים של נדרה שהקריבתו למטה, נפסלו גם עולת נדרה ועולת תובתה שהקריבה תחלה, מדנדרה להביאן יחד. ואם מב' מינין הביאה הד' פרידות הראשונות, ואינה יודעת איזה מין קן הקריבה ראשון בתחלה, אז צריכה להביא השתא ד' עולות, דהיינו קן א' לנדרה מאיזה מין שתרצה, ועוד ב' עולות לחובתה, דהיינו עולה א' תור ועולה א' בן יונה. דשמא כך או כך היה החטאת של הקן הראשון שהקריבה תחלה. והרי כל העולות שהקריבה תחלה נפסלו כולן, מדלא הקריבתן ג' עולות ביחד כמו שנדרה. נ"ל דאין ה"נ, וממילא משתמע מסיפא בקבעה וגם פירשה נדרה. רק דהתנא מהדר למנקט סדרי דבבי דמתני', באופן שיהא מוסיף והולך בבבא שמביא אח"כ מהבבא שהביא תחלה, שאפשר שיוסיף עד ז' פרידות ולא יותר. ואפשר שבזה יתורץ גם הדקדוקים שהביאנו בסי' מ"ה. מ"ח. ודו"ק]:

סעיף נד

נתנתם לכהן ואין ידוע מה נתנה

אבבא דלעיל קאי שפירשה נדרה ולא ידעה מה פירשה. רק דקאמר הכא במסופקת נמי אם נתנה להכהן ב' קינין תורים, או ב' קינין בני יונה, או קן תורים וקן בני יונה [ותמוה, דהרי זה פשוט דה"ה בידעה שהביאה קן תורים וקן בני יונה רק שהכהן מסופק איזה עשה לבסוף, כך הוא הדין שתביא ז' פרידות, דהרי לא חידש התנא בהך בבא טפי מבבא הקודמת, רק שתביא גם חטאת, ולכה"ג הוה סגי בשפירשה נדרה וקבעה ג"כ נדרה והביאה ב' מינין, כולה כבבא דלעיל שתייבת להביא ו' עולות, ורק מדהכא הכהן מסופק ג"כ שמא עשה כולן למעלה, צריכה להביא גם חטאת. וא"כ ל"ל לתנא למנקט

הכא שמסתפקת נמי מה הביאה. ונ"ל דה"ט דנקט הכי, משום דבבא זו מיירי שלא ידע הכהן האיך הקריבם, להכי נקט שלא ידעה האשה נמי מה נתנה, כדי לאשמעינן בזה רבותא, דלא מבעיי' בידעה ברור שהביאה תחלה ב' מינין, בוודאי צריכה להביא השתא לספק קן חיובה ב' עולות מב' מינין, מדאיכא ס"ס לחומרא, דשמא הקריבה חחלה כל הד' פרידות של הב' מינין, למטה, ולא הקריבה עדיין עולות כלל. ואת"ל שהקריב' תחלה ב' עולות, שמא כל התורין הקריב הכהן למטה, וכל הבני יונה למעלה, או איפכא, והו"ל כאילו לא הקריבה עדיין עולת חובתה כלל, דהרי כמין החטאת צריך שיהיה נמי העולה. ומדאיכא נמי לספוקי שמא החטאות כולן תורין או בני יונה היו וכדאמרן, להכי צריכה השתא לחובתה עולה תור ועולה בן יונה. אלא אפי' איכא לספוקי נמי שמא הביאה תחלה כל הד' פרידות ממין אחד. דאז את"ל שהקריב תחלה קצתן עולות, כבר יצאו יד"ח מין א', שהקריבה מהמין ההוא א' למטה וא' למעלה. ויהיה תורין או בני יונה. ורק מדאיכא למיחש נמי שמא הקריבה תחלה כל הד' פרידות ממין אחד למטה, להכי סד"א דתסגי לה שתביא השתא עוד פרידה א' לשם עולת חובתה מאיזה מין שתרצה, ותהיה יוצאת בו ממ"נ, דאי תחלה הקריבה מקצתן למטה ומקצתן למעלה, כבר יצאתה מתחלה יד"ח קן חובתה לגמרי. ואי הביאתן בתחלה כולן למטה, שמא זה העולה שתביא השתא הוא מהמין של הד' פרידות שהביאה מתחלה. ואת"ל שאינו ממין הד' פרידות שהביאה תחלה, הרי תביא השתא גם חטאת ממין העולה שתביא השתא, ויוצאה בזה יד"ח קן חובתה. קמ"ל דאפי' בכה"ג צריכה השתא פרידה מכל מין לעולה לספק חובתה, דס"ס לא מהני בקדשים וכמ"ש לקמן בבועז סוף אות ח']:

סעיף נה

הלך הכהן ועשה ואין ידוע מה עשה

דהכהן מסופק נמי אם הקריבן כולן למטה או כולן למעלה, או ב' מהן למטה וב' מהן למעלה. נמצא שאף ידי חטאת לא יצאתה עדיין, דשמא הקריבן הכהן כולם למטה ולא הקריב עדיין עולה כלל, או שמא הקריב כולן למעלה ולא הקריב עדיין חטאת כלל:

סעיף נו

צריכה להביא עוד ארבעה פרידים לנדרה

דמדאיכא למיחש שמא פירשה נדרה ממין א והיא הביאה תחלה הד' ממין ב, או שמא נדרה ממין ב והיא הביאה ממין א, להכי צריכה להביא השתא קן ממין א, וקן ממין ב, דשמא כך או כך נדרה, והיא הביאה ממין האחר:

סעיף נז
ושתים לחובתה

פרידה א' ממין א ופרידה א' ממין ב, דשמא הקריבה כל הד' פרידות תחלה למטה, וכולן ממין א או כולן ממין ב, והרי כמין החטאת צריך שיהיה נמי עולת חובתה:

סעיף נח
וחטאת אחת

מאיזה מין שתרצה, דשמא כל הד' פרידות שהקריבה תחלה הקריבו כולן למעלה, ולא הקריבו עדיין חטאתה כלל. ואע"ג דאם היה כך עכ"פ כבר קרב עולת חובתה. הרי א"צ לדקדק שיהיה חטאתה כמין עולת חובתה שהקריבה תחלה. ומדמביאה השתא עולה א' ממין א ועולה א' ממין ב לספק נדרה, תוכל לזווג החטאת שתביא השתא לאיזה מין עולה שתביא השתא עמו:

סעיף נט
בן עזאי אומר שתי חטאות

לטעמיה אזל דס"ל [פ"א מ"ה] דהכל הולך אחר הראשון. וכיון דמסופקת שמא הד' פרידות כולן נעשו למעלה. נמצא שכבר קרב עולת חובתה, ומחוייבת להביא חטאתה כמין עולה שהביאה תחלה. ומדאינה יודעת מאיזה מין הקריבה תחלה עולת חובתה, לפיכך תביא השתא ב' חטאות, א' תור וא' בן יונה. וכל חטאות כאלו בין לת"ק בין לבן עזאי, הרי באות על הספק, ואינן נאכלות, דשמא כבר הביאה חטאתה תחלה, ונפסל חטאת זה, שאין חטאת בא בנדבה. [והא דמפרש תנא הכא ד' פרידות לנדרה וב' לחובתה, ובבבא דלעיל כלל התנא כולן יחד ואמר תביא שש. נ"ל דה"ט משום דלעיל מיירי בקבעה נדרה, כלל ותנא תביא שש, לאשמעינן שצריך שתביאם יחד. מה שאין כן הכא דבלא קבעה להביאם יחד מיירי, נקט פרטי פרטי. שתוכל להביא ד' לבד לנדרה והדר ב' לבד לספק חובתה]. ומעתה נביא גם פי' שאר רבותינו אשר מימיהם אנו שותים, ונעיר ג"כ בכל א' מה דקשיא לן בפירושם. רק שבתחלה נביא כוונת המשנה כפי הנראה מדברי הרמב"ם [בפ"י מפסוהמ"ק], והוא ג"כ פי' הר"ב, אף שאינו סגנון דבריו ממש. וזה החלי:

מב) **משני מינין**

אבל אם הביאה מתחלה הב' קינין מב' מינין, והכהן הקריב ב' מהם ממין א' למטה, וב' שממין ב' למעלה, ואינה יודעת איזה מין עשה למטה ואיזה מין עשה למעלה:

מג) **תביא שתים**

דהב' שעשתה תחלה למעלה, נחשבים לב' עולות נדרה, בין שהיו תורים או בנ"י. ומהב' שעשתה תחלה למטה, הוכשר חטאת א' של חובתה ומדאינה יודעת אם ב' תורין או ב' בנ"י הקריבה למטה, והרי העולת חובה שתביא השתא צריך שיהיה ממין החטאת שהביאה תחלה, להכי צריכה השתא תור א' ובן יונה אחת, שניהן עולות להשלמת עולת חובתה. [ונ"ל דגם במסופקת ג"כ שמא הקריב מכל מין מהב' מיני קנין א' למטה ואחד למעלה, ג"כ סגי בהכי. דהרי גם אם הקריב ודאי כך. לא היתה חייבת להביא השתא רק פרידה אחת לעולה. משום די"ל שקן א' מהב' קנין שהקריב ממנו בתחלה אחד למטה ואחד למעלה, יעלה לה לקרבן חיובה, והעולה מהמין הב' שהוכשר לה תחלה יחשב לנדרה, ונמצא שאינה חייבת רק עוד עולה אחד, ותביאנו השתא מאיזה מין שתרצה. ואפשר עוד דבכה"ג ס"ל לרמב"ם דב' העולות שנעשו תחלה למעלה נחשבין שפיר לתשלומי נדרה אף שאינן ממין אחד, [ואינה חייבת רק עוד עולה אחת כדי לזווגו לאחד מב' החטאות שהביאה תחלה]. וכן משמע נמי ממ"ש הרמב"ם הנ"ל סוף ה"א, שאין אדם מביא קן חובתו אחד תור ואחד בן יונה. ומדהתנה הרמב"ם כן רק בחובתה. ש"מ דבנדר רשאה לעשות כן. ובודאי פשטא דלישנא דמתני' ? משמע, דקאמר [לעיל ספ"ב], אין מביאין תורין נגד בני יונה וכו', כיצד הביא עולתו תור וחטאתו בן יונה וכו'. ומדלא מייתי נמי הך גוונא בב' עולות של נדר. ש"מ דבנדר רשאה להביא קן מב' מינין. וזה דלא כשיטת רש"י שהבאנו לעיל [סי' מ"ג], דס"ל דגם בב' עולות של נדר צריך שיהיו ממין א'. ולדברי רש"י צ"ל דהא דהזכירה המשנה לעיל כיצד בחטאת ועולה דוקא, היינו רק לאשמעינן דבחטאת ועולה, הכל הולך אחר החטאת דוקא. ועוד נראה מבבא זו ומפירוש הרמב"ם בשאר הבבות שנביא בס"ד, דגם בהא פליג הרמב"ם על רש"י, דלרש"י לעולם הקן הראשון שהקריבו נחשב לחובתה. ולהרמב"ם תוכל לחשוב הקן הראשון לנדבה לכשתרצה]:

מד) **פירשה נדרה**

ר"ל אם כשהביאה הד' פרידות תחלה ממין א', אמרה בפירוש על ב' מהן אלו יהיו לנדרי, ואלו לחובתי, והכהן עשה ב' מהן למטה וב' למעלה, ולא ידע איזו ב' נעשו למטה ואיזו ב' נעשו למעלה:

מה) **צריכה להביא עוד שלש פרידים**

דמדיש כאן לספוקי בג' אופנים, (א) שמא הקריב מכל קן וקן, של נדרה ושל חובתה, א' מהן למטה וא' למעלה, נמצאת שחייבת רק עולה א' להשלמת עולת נדרה. שנפסל

לה תחלה. (ב) או שמא ב' של נדרה הקריב למעלה וב' חיובה למטה, נמצא שחייבת עוד רק עולה א' להשלמת עולת חובתה. (ג) או שמא הקריב איפכא, ב' של נדרה למטה ונפסלו שניהן, וב' חיובה הקריבו למעלה ונפסל לה שוב א', ונמצאת חייבת השתא ב' עולות להשלמת נדרה, וחטאת א' להשלמת חובתה. להכי חיישינן לחומרא שמא נעשו באופן (ג) שזכרנו, דכשתביא השתא ב' עולות וחטאת א' מהמין שהביאה תחלה, יוצאת בהן ממ"נ בכל אופן שהקריבה הד' פרידות תחלה:

מו) **ממין אחד**

ר"ל בד"א, אם אותן הד' שפירשה בב' מהן שיהיו לנדרה, היו כולם ממין א', אז סגי לה השתא בב' עולות דהרי אפילו אם נעשו תחלה ב' של נדרה למעלה וב' חיובה למטה דאז אינה חייבת עוד רק עולה א' להשלמת חובתה שלא הקריבתו עדיין, עכ"פ הרי יכולה לצאת ידי חובת עולה זו בא' מב' העולות שתביא השתא לספק נדרה:

מז) **משני מינין**

אבל אם הביאה תחלה הד' פרידות מב' מינין, ויודעת למשל שפירשה על קן שהביאה ממין א, שיהיה לתשלומי נדרה. אבל מסופקת האיך הקריבה הכהן:

מח) **תביא ארבע**

גם כאן יש ג' חששות. (א) שמא הקריב מכל קן וקן א' למטה וא' למעלה, ונמצאת חייבת רק עולה א' ממין א, דהיינו כאותו מין שפירשה שיהיה לתשלומי נדרה. (ב) או שמא ב' של נדרה שממין א הקריבה למעלה, וב' חובתה שממין ב הקריבה למטה, וחייבת רק עולה א' ממין ב לתשלום עולת חיובה. (ג) או שמא ב' של נדרה שהיו ממין א, הקריבה למטה, וב' של חיובה שהיו ממין ב הוקרבו למעלה, ונמצא חייבת עוד ב' עולות ממין א לתשלומי נדרה, וחטאת א' ממין ב לתשלום חטאת חיובה. להכי חיישינן לחומרא שמא הוקרבו כאופן (ג), ותביא השתא ב' עולות ממין א כמו שנדרה, ועוד חטאת א' ממין ב לזווג לעולת חיובה, שמא הקריבתו תחלה ממין ב. אמנם תביא עוד עולה ממין ב, שמא הוקרבו הד' פרידות תחלה כאופן (ב):

מט) **קבעה נדרה**

שקבעה ואמרה מין פלוני עלי, וכשילדה הביאה ב' קינין ממין אחד, ואמרה על ב' מהן אלו יהיו לנדרי [דבבא דקבעה נדרה אבבא קמייתא שפירשה נדרה קאי], והכהן לא ידע איזה ב' מהד' הקריב למטה, ואיזה ב' למעלה, וגם היא שכחה איזה מין נדרה, אפי' יודעת איזה מין הביאה:

נ) צריכה להביא עוד חמש פרידים

דלא מבעייא בשכחה גם איזה מי הביאה, בוודאי צריכה להביא השתא ב' פרידות ממין א וב' ממין ב', שמא כך או כך נדרה ושמא לא הביאה כמין שנדרה. אלא אפי' יודעת איזה מין הביאה, אפ"ה צריכא להביא השתא שוב גם אותו קן, דאפי' הביאה הקן שנדרה, עכ"פ שמא הכהן עשה הקן של נדרה למטה ונפסלו שניהן תחלה. מיהו מדאיכא למיחש נמי שמא נעשה קן חיובה למעלה ולא הקריבה עדיין החטאת שחייבת, להכי תביא השתא עוד חטאת א', אבל רשאה להביאו מאיזה מין שתרצה, דהרי בד' אופנים אפשר שהקריבה הד' פרידות לכתחילה. ובכל אופן ואופן רשאה להביא השתא החטאת מאיזה מין שתרצה, דממ"נ (א) דאי נדרה הקן ממין א, והביאה כל הד' פרידות בתחלה ממין א, רק שהקריבה אותן ב' של נדרה למטה, א"כ עכ"פ עולה א' ממין א מהשנים שעשתה תחלה למעלה, וב' עולות ממין ב מהד' עולות שתביא השתא, כל הג' עולות אלה כשרים הם, והם יתירים על תשלומי נדרה, דהרי הביאה השתא לתשלומי נדרה ב' עולות ממין א כמו שנדרה, וא"כ רשאה שפיר לזווג חטאת שתביא השתא מאיזה מין שתרצה, לעולה שממין א שהביאה תחלה, או לא' מב' עולות שממין ב שתביא השתא. (ב) וכ"ש אי נדרה ממין א והביאה תחלה הד' פרידות ממין א, והקריבתן לב' עולות של נדר תחלה כדינן למעלה, א"כ כבר הוכשר לה תחלה החטאת שממין א ותוכל לזווג לה א' מב' עולות שממין א שתביא השתא, שאינן צריכים לה לתשלומי נדרה, דהרי גם ב' עולות של נדרה הוכשרו כבר תחלה. (ג) ואם נדרה ממין א והביאה תחלה הד' פרידות ממין א, והקריבה מכל קן וקן א' למטה וא' למעלה, א"כ כבר יצאתה יד"ח חטאת ועולה של חיובה, בהנך שהביאה תחלה, ואין נ"מ לן מאיזה מין תביא השתא חטאתה, דהרי בין כך וכך פסול הוא. (ד) ואי לא הביאה כמין שנדרה, כגון שנדרה ממין ב והביאם ממין א, א"כ כבר הוכשר תחלה החטאת שממין א וגם כל הב' עולות שהביאה תחלה ממין א, דאף את"ל דאותן ב' שהקריבה למטה היו הקן שאמרה כשהביאתן הרי אלו לנדרי, אפ"ה לא חל עליהן עי"ז שם עולה, ושיפסלו כשהקריבן למטה, דהרי קיי"ל כב"ה [רפ"ה דנזיר] דהקדש בטעות אינו הקדש, והכא הרי בטעות אמרה הרי אלו לנדרים, מדלא הביאה כמין שנדרה. וא"כ כיון שכבר יצאת יד"ח חטאת ועולת חיובה, וחטאת שתביא השתא פסול הוא, מה נ"מ לן מניה אם תביא החטאת הפסול ממין זה או ממין האחר:

נא) ממין אחד

ר"ל בד"א כשהביאה תחלה הד' פרידות ממין א':

נב) **משני מינין**

אבל כשהביאתן תחלה היו מב' מינים, וכשהביאתן אמרה על ב' מהן אלו יהיו לנדרי, והכהן אינו יודע איזה ב' עשה למטה ואיזה ב' למעלה, וגם היא שכחה איזה מין נדרה:

נג) **תביא שש**

דהיינו ב' ממין א וב' ממין ב כולן עולות שמא כך או כך נדרה, ושמא ב' של נדרה עשה הכהן למטה ונפסלו שניהן. ועוד חייבת ב' חטאות, א' ממין א וא' ממין ב. ולא סגי בחטאת א' באיזה מין שתרצה, כמו לעיל כשהביאה תחלה כל הד' פרידות ממין א', דבשלמא התם, בכל אופן מהד' אופנים שהביאה והקריבה הד' פרידות תחלה, יש לה לכה"פ עולה א' ממין א ועולה א' ממין ב יתירים על הראוי לה, שתוכל לסמוך על זה או על זה לזווג לו חטאת כמינו, וכמש"ל. משא"כ הכא אם אפי' נדרה ממין א, והביאה ב' ממין א וב' ממין ב, יש לחוש שמא הקריבה ב' שממין א למטה ונפסלו שניהן, דהרי ב' של נדרה עולות הן, ולא נשאר לה עוד עולות כשרות ממין א רק הב' עולות שממין א שתביא עכשיו, והרי הם נצרכים לה לתשלומי נדרה. וא"כ איך תביא השתא חטאת מאיזה מין שתרצה, הרי כשתביא השתא חטאת ממין א אין לה עולה מאותו מין יתירה על הצריך לה כדי לזווגו לחטאת שתביא עכשו. [וטעמא של חלוק זה, הוא דבשלמא כשהביאה כל הד' פרידות הראשונות ממין אחד, כגון ממין א, והשתא מביאה עוד ב' עולות ממין א' וב' עולות ממין ב, מצי שפיר להביא החטאת עכשו מאיזה מין שתרצה, מדאי אפשר שנפסלו לה כל הב' עולות שהקריבה תחלה. דממ"נ אי נדרה ממין א, והביאה הד' פרידות תחלה כולן ממין א, א"כ אפי' ניחוש שמא הב' של מין א שהקריבה תחלה למטה, היו אותן ב' שאמרה עליהן הרי אלו לנדרי, ונפסלו שניהן, עכ"פ אותן ב' של מין א שהקריבתן תחלה למעלה, עולות כשרות היו, והם א"צ לה לתשלומי נדרה, מדמביאה השתא ב' של מין א לספק תשלומי נדרה. וכיון שמביאה השתא עוד ב' עולות של מין ב שא"צ לה, דהרי ממין א נדרה, א"כ יש לה ב' עולות יתירים, ממין א, וב' עולות יתירים ממין ב, ותוכל שפיר לזווג חטאת מאיזה מין שתרצה, לא' מב' העולות שממין א או לא' מב' שממין ב הנ"ל. ואי היה נדרה ממין ב והיא הביאה כל הד' פרידות תחלה ממין א, א"כ אפי' נחוש שאותן שאמרה עליהן הרי אלו לעולות נדרי, הקריבתן למטה, הרי נדר בטעות היה, שהרי ממין ב נדרה, וכבר יצאת שפיר יד"ח חטאת חיובה בא' מב' חטאות שעשתה תחלה למטה וידי עולת חובתה בא' מב' העולות שעשתה תחלה למעלה ושניהן ממין אחד. וא"כ החטאת שתביא השתא פסול הוא, מדא"צ לה, ולא נפקא לן מידי מאיזה מין יהיה החטאת הפסול הזה. משא"כ כשהביאה תחלה הד'

פרידות מב' מינין, יש לחוש שמא אותו מין שנדרה הקריבתן למטה שתיהן, כגון שנדרה ממין א ואותן ב' שהביאה ממין א נפסלו שניהן ע"י שהקריבתן למטה, ולא נשאר לה מהד' פרידות שעשתה תחלה שום עולה כשרה ממין א, ורק הב' פרידות שתביא השתא לעולות, הם כשרות, אבל נצרכים לה לספק תשלום נדרה. וא"כ איך נתיר לה להביא השתא חטאת חיובה מאיזה מין שתרצה, הרי כשתביא החטאת השתא ממין א. אפשר שאין לה עולה יתירה בעולות שהביאה, לזווג לו]. לפיכך מדיש לחוש שמא על ב' שממין א אמרה תחלה הרי אלו לנדרי והקריבתן למטה, והב' האחרים שממין ב שהיו לחובתה, הקריבתן למעלה, נמצא שחסר לתשלומי חיובה, חטאת ממין ב, כדי לזווגו לעולה ממין ב שהקריבה תחלה. או שמא הוה איפכא, וחסר לה חטאת ממין א. לפיכך כשתביא השתא חטאת ממין א וחטאת ממין ב מלבד הב' עולות שממין א והב' עולות שממין ב שתביא ג"כ השתא לספק נדרה, אז יוצאת גם יד"ח ב' של חיובה בכל גוונא. וה"ה שתוכל להביא השתא תחת ב' חטאות שממין א' וב', קן א' מאיזה מין שתרצה, א' לעולה וא' לחטאת, דאז ג"כ יוצאת ממ"נ, דאפי' נפסלו לה הב' התחתונים כשהקריבתן תחלה בין הד' פרידות, ונמצא שלא הקריבה חטאתה עדיין, ורק עולת חיובה הוכשר לה בתחלה, עכ"פ הרי אינה מחויבת להביא החטאת כמין העולה, ורשאה להביא השתא חטאת ועולה של חיובה ממין שאינו כמין עולת חיובה שהוכשר תחלה בהד' פרידות, והעולה הראשונה ההיא יחשב לה לנדבה. וכן כתב באמת הרמב"ם בחבורו [בפ"י מפסוהמ"ק]. [ונ"ל דלהכי נקט הרמב"ם הך תקנתא, משום דהכי עדיף טפי, דהרי כל החטאות שנזכרו במשנתינו שבאות על הספק, אין נאכלות מדיש בהם חשש פסול, שמא א"צ להם, וכמ"ש באמת הרמב"ם [בסוף פרק הנ"ל]. ולהכי וודאי עדיף טפי למעט בהבאת חטאת ספק פסולות. מדיכולה להתקן בשתביא תחתיהן חטאת א' ועולה א', דהרי העולה שהקריב השתא אפי' א"צ לה, בכל גוונא כשרה היא, מדיכול לחשבה לנדבה, משא"כ חטאת אינה באה בנדבה. והר"ב דנקט שתביא ב' חטאות, נ"ל דרבותא קמ"ל דאף כשלא תביא השתא עולה לחובתה אפ"ה שפיר יוצאת יד"ח קרבנותיה. ודו"ק]:

נד) **נתנתם לכהן ואין ידוע מה נתנה**

הכא לרמב"ם אי אפשר לפרש דה"ק תנא, דכל הנך בבי דלעיל מיירי ביודעת איזה מין הביאה תחלה, ומשו"ה תוכל לסמוך על קצת מהן לתשלומי נדרה וחיובה, אבל בבא זו מיירי שאינה יודעת כלל איזה מין הביאה. ליתא, דהרי לרמב"ם לשטתיה גם בבא דתביא ה' מיירי בשכחה איזה מין הביאה, וכמ"ש סי' נ'. ועוד לרמב"ם הך בבא מיירי שלא לבד ב' של נדרה קבעתן, רק גם ב' של חובתה קבעתן מאיזה מין תביאם,

וקשה היכא נזכר דבר זה במתני'. לפיכך נ"ל דלרמב"ם ה"פ. ואינה ידוע מה נתנה, ר"ל, בבא דלעיל אף דמיירי באינה יודעת אם ב' של נדרה נתנה כדינה, עכ"פ יודעת היא שב של חיובה וודאי כדינה נתנה, דהרי רשאה להביא חובתה מאיזה מין שתרצה. אבל בבבא זו יש ספק יתר מבבי דלעיל, שבכל הד' פרידות שנתנה תחלה להכהן אינה יודעת כלל מה נתנה, ר"ל אם הביאתן כדינן. וכגון שלא לבד ב' של נדרה קבעתם מאיזה מין תביאם, אלא גם ב' פרידות של חובתה קבעתן להביאם ממין ידוע, והשתא אינה יודעת אם הביאה ב' נדרה כמין שנדרה, וגם בב' חובתה שיודעת שקבעתן במין ידוע, עכ"פ מסתפקת באיזה מין קבעתן אם בב' תורים או בב' בני יונה, או שמא התחייבה להביא קרבן יולדת עשירה, דהיינו תור או בן יונה לחטאת וכבש א' לעולה. והשתא אינה יודעת אם הביאתן כמו שקבעתן. [ואילה"ק הרי ע"כ בעניה מיירי מתני', דהרי מסתפקת אם קבעה לקרבן חובתה ב' עופות, ואי בעשירה, הרי עשיר שהביא קרבן עני לא יצא וכרמב"ם סוף מחוכ"פ]. אע"כ דבעניה מיירי מתני', וא"כ האיך תוכל לקבוע לחובתה כבש, הרי אין לה כדי כבש. י"ל דבעני שנדר קרבן עשיר, צריך ליתן כל אשר לו, והשאר נשאר עליו חוב, עד שתשיג ידו לשלם חיובו [ועי' ערכין די"ז א' ורמב"ם פ"ג מערכין ה"ז]:

נה) **הלך הכהן ועשה ואין ידוע מה עשה**

ר"ל ועוד ספק יש כאן יתר מבבבות דלעיל, דלעיל בכל הבבות אף שהכהן מסופק איזה עשה למטה ואיזה למעלה, עכ"פ ידע מה עשה, דידע שהקריב חציין כחטאות וחציין כעולות, רק שלא ידע אם הקריבן כדינן במקומן. אבל בבבא זו מיירי שלא ידע לגמרי מה עשה, אם עשאן כולן למטה כחטאות, או כולן למעלה כעולות, או חציין למטה וחציין למעלה:

נו) **צריכה להביא עוד ארבעה פרידים לנדרה**

דהיינו ב' תורין וב' בני יונה כולן עולות, דשמא כך או כך נדרה, ולא הביאה תחלה כמין שנדרה, או שהביאה תחלה כמין שנדרה אבל הקריבן תחלה כולן למטה ולא שלמה עדיין נדרה, וכלעיל:

נז) **ושתים לחובתה**

קן א' לחובתה, א' לחטאת וא' לעולה, שניהן ממין א', אבל מאיזה מין שתרצה. דשמא כמין זה נדרה להביא קרבן חיובה, ושמא לא הביאה תחלה כמין ההוא:

נח) **וחטאת אחת**

בהיפוך מהקן הנ"ל שמביאה השתא לספק חובתה, דאם הקן ההוא שניהן ממין א, תביא

החטאת הזה ממין ב, ואם מביאה הקן הנ"ל ממין ב, תביא החטאת הזה ממין א. ואז ליכא תו למיחש לשום ספק דהרי לספק קן של נדרה, אפי' נפסלו לה ב' של נדר בהד' פרידות שהביאה תחלה, הרי מביאה השתא קן ממין א וקן ממין ב כולן עולות, ובין שכך או כך נדרה, יצאתה יד"ח נדרה בב' הקנין שמביאה השתא. ולספק קרבן חיובא, שאולי נפסלו לה החטאת והעולה של חיובה בד' פרידות הראשונים, הרי אם קבעה ב' של חובתה ממין א, הרי תביא השתא לחיובה חטאת ועולה ממין א. ואם קבעתן ממין ב, נמצא שלא יצאתה יד"ח קרבן חובתה בחטאת ועולה שמביאה השתא ממין א, עכ"פ הרי מביאה השתא גם חטאת ממין ב כמו שנדרה, ותוכל לזווג לו א' מב' העולות שממין ב שמביאה לספק נדרה. ואם התחייבה להביא חובתה כקרבן יולדת עשירה שמביאה חטאת עוף וכבש לעולה, הרי תוכל לסמוך על א' מב' חטאות העוף שמביאה, וכלעיל, ותביא עמה כבש כדין יולדת עשירה. והתנא לא הזכיר הכבש, מדלא רצה לאשמעינן רק רבוי העופות שחייבת להביא:

נט) **בן עזאי אומר שתי חטאות**

דמספקי ליה לבן עזאי ג"כ שמא קבעה חובת חטאת שיהיה עם הכבש תור או בן יונה, [כך פי' רתוי"ט]. ושעשע יונק שדי אמנו להביא גם פי' המפרש למסכת קינין. בתחלה הביא פי' רש"י, דפירשה נדרה ר"ל שפירשה מאיזה מין תביא נדרה. ובבא דקבעה נדרה קאי אבבא דרישא, שפירשה נדרה אבל התחייבה להביא ב' של נדרה עם עולת חובתה ביחד, והכל כמו שפירש רש"י ממש, וכמש"ל. ואח"כ הביא המפרש פי' רבינו יצחק. וארא והנה עלה כולו קמשוני הטעיות, והוצרכתי להוסיף ולגרע בדבריו, אבל זה כוונת רבינו הנ"ל. קבעה נדרה, ר"ל דקאי אבבא דרישא, שפירשה מאיזה מין תביא נדרה, והביאה ד' פרידות ממין א', וקבעה ואמרה על ב' מהן אלו יהיו לחובתי ופירשה ג"כ איזה מהב' יהיה לחטאת ואיזה לעולה. והכהן לא ידע איזה ב' מהד' עשה למטה ואיזה ב' מהן עשה למעלה, וגם היא שכחה איזה מין פירשה לנדרה, אבל יודעת שפיר איזה מין הביאה, דלמשל שיודעת שהביאה הד' פרידות תחלה כולן ממין א, אבל מסופקת שמא ממין א או ממין ב נדרה. תביא ה' פרידות. דהיינו ב' ממין א וב' ממין ב כולן עולות, משום ספק נדרה, דשמא כך או כך פירשה נדרה. דהרי אף אם פירשה נדרה כהמין שהביאה ממנו הד' פרידות, דהיינו ממין א, עכ"פ מדקבעה ואמרה על ב' מהן כשהביאתן, הרי אלו לחיובי, ממילא הב' האחרים הן לנדרה, ושמא עשה הכהן אותן ב' של נדרה שניהן למטה ונפסלו, דהרי עולות הן. להכי צריכה להביא השתא ב' אחרות תחתיהן גם ממין א ועוד תביא פרידה א' לחטאת ממין א, כהמין שהביאה תחלה דשמא

ב' חובתה הוקרבו תחלה למעלה ולא שלמה חטאת חובתה עדיין. אבל א"צ להביא פרידה לעולת חובתה. דממ"נ אם לא הביאה תחלה הד' פרידות כמין שנדרה אז אע"ג שאמרה כשהביאתן אלו לנדרי, הקדש בטעות הוא ואינו כלום, ולפיכך אחת מהנקרבים למטה עלה לה לשם חטאת חובתה וא' מהנקרבים למעלה עלה לה לשם עולת חובתה, דהרי לחובתה תוכל להקריב כל מין שתרצה, ואז א"צ להקריב השתא לחובתה כלום. ואם הד' פרידות שהביאה תחלה, היו כמין שנדרה, הרי רק בג' אופנים אפשר שהקריב הכהן הד' הפרידות תחלה (א) אם בתחלה הקריב הכהן ב' של נדרה למעלה, וב' חובתה למטה, הרי כבר יצאת ידי חובת ב' של נדרה שהקריבתן בתחלה למעלה כדינן, ולא חסר לה רק עולת חובתה ממין א, דהיינו כהמין שהקריבה ממנה בתחלה החטאת למטה, ותוכל לצאת בא' מב' עולות של מין א שתקריב השתא לספק נדרה. (ב) ואם הקריבה תחלה ב' של נדרה למטה, א"כ הקריבה אז ב' של חובתה למעלה, והרי יצאת יד"ח עולת חובתה בא' מהעולות שממין א שהקריבה תחלה למעלה, ותוכל לזווגו להחטאת שממין א שתקריב השתא כדינו למטה. (ג) ואם הקריבה תחלה ב' של נדרה א' למטה וא' למעלה, וא"כ ב' של חובתה הקריבה נמי א' למטה וא' למעלה, ומדפירשה חובתה ואמרה זה יהיה חטאת וזה עולה, יש לחוש שמא הקריבה החטאת למעלה והעולה למטה ונפסלו הב' של חובתה. עכ"פ א' ממין א שהקריבה למעלה מב' של נדרה, עולה כשרה היא, וצריכה רק עוד עולה א' מהב' עולות שתביא עכשיו ממין א לתשלומי נדרה, והפרידה האחרת ממין א שתביא עכשיו, תוכל לזווגו שפיר להחטאת ממין א שתביא השתא. אבל אינה רשאה להביא השתא החטאת ממין ב, דהיינו מין אחר ממין שהביאה הד' פרידות תחלה. משום דאז יש לחוש שמא גם נדרה פירשה להביא ממין ב, ושמא ב' שממין א שאמרה עליהן כשהביאתן תחלה הרי אלו לחובתי, הקריבו שניהן למעלה, ונמצא שלא הקריבה חטאתה עדיין. וע"כ שתפטר נפשה מקרבן חובתה, רק בהחטאת שממין ב שתביא השתא. והרי אין לה עולה ממין ב לזווג להחטאת הזו, דהב' עולות שממין ב שתביא השתא, הרי נצרכים לה לתשלומי נדרה, דהרי ממין ב נדרה. אמנם כל זה בשידע שהביאה תחלה הד' פרידות ממין אחד. אבל משני מינים, ר"ל כלעיל שפירשו מאיזה מין תביא נדרה, וגם בשעת הבאת הד' פרידות, קבעה ואמרה על ב' מהם אלו יהיו לחובתי, וגם פירשה איזה מהב' יהיה לחטאת ואיזה לעולה, כולה כלעיל. רק שכאן מיירי שהד' פרידות שהביאה תחלה היו ב' מינין, קן ממין א, וקן ממין ב, והכהן חלק כל קן והקריב ממנו א' למטה וא' למעלה, והאשה אינה יודעת איזה מין פירשה להביא ממנו נדרה. תביא ו' פרידות, משום דהחטאת והעולה שבקן א' שיחדה מתחלה

לחובתה, הרי נפסלו מספק, שמא הקריב החטאת למעלה והעולה למטה. והקן שממין השני, שיחדה תחלה לנדרה, גם בו נפסל הפרידה שהקריבו ממנו למטה, דהרי ב' של נדר, שניהן עולות וצריך להקריב שניהן למעלה. א"כ לא הוכשר לה מכל הד' פרידות שהקריבה תחלה רק עולה א'. ומדלא ידעינן מאיזה מין היה העולה הכשרה ההיא, אם ממין א או ממין ב, לפיכך תביא חטאת ממין א וחטאת ממין ב, כדי לצרף א' מהחטאת להעולה הכשרה ההיא, ובזה שלמה קרבן חיובה. ועוד תביא לשלם קרבנות נדרה, ב' עולות ממין א וב' עולות ממין ב לספק נדרה, שמא כך או כך נדרה. ולא נשאר לנו לבאר, רק כי כל החטאות שנזכרו במשנתינו אלייהו דכל הדעות אינן נאכלות, מדבאות רק על הספק, ושמא כבר יצאתה יד"ח חטאת בא' מהד' פרידות שהקריבו לה תחלה, וא"כ נפסל לה החטאת הזה, מדאין חטאת בא בנדבה:

סעיף ס

וכשהוא מת קולו שבעה

סימנא בעלמא נקט, דכמו שמצינו בכבש שכשהוא חי מוציא גופו רק קול א' בגרונו. וכשהוא מת שאז ראוי שיפסק קולו נחרבו ויוצאים מגופו ז' קולות, וי"א ח', כדמפרש ואזיל. ה"נ בקני אשה זו. דהרי כל יולדת אפשר שכשהיא עשירה ולא אירע בה שום ספק, היתה חייבת רק עוף א' לחטאת. אבל עכשיו שהקריבה כבר קרבנה, והיה מן הראוי שתפטר לגמרי מקרבן, ואפ"ה אפשר שתתחייב ז' קרבנות לת"ק וח' לבן עזאי, ע"י שנדרה ג"כ, ועי"ז נולדו בקרבנות שהביאה כמה ספקות, דלא ידעה מה פירשה ומה הביאה ואיך הקריבם הכהן. [ולולא מסתפינא היה נ"ל דאפשר שלא לחנם נקט ר' יהושע המשל הזה, אלא משום דבכל הבבות שבמשנתינו מסתם קסתם תנאוקאמר, תביא ב' ג' ד' ה' ו', ולא פי' אם גם חטאת מכלל ביניהם או לא. ולכן באמת ס"ד של קצת רבותינו הנ"ל לומר, שבכל סך וסך גם חטאת כלול ביניהם. ולפי דבריהם מוכרחנו לומר, דבן עזאי דפליג לא אסיפא פליג, כ"א אכולהו בבי קמייתא. לכן נקט ר' יהושע המשל הזה, להשמיענו דכמו דבהמשל פליגי רק במניין ז' וח', כמו כן בהדין לא פליגי בן עזאי וחכמים רק בסיפא שנזכר שם מניין ז' יח'. והיינו כדעת רש"י, דאי כפירוש שאר רבותינו הרי לא פליגי במספר ז' וח' רק בשאר המספרים]:

סעיף סא

שתי חצוצרות

שופרות דקרינן לשופר חצוצרה [כסוכה ל"ד א']. א"נ דוקא חצוצרות הכהנים היו של כסף, כשלהי תמיד, אבל חצוצרות הלויים בתמונה ההיא, של קרן היו:

סעיף סב
שתי שוקיו

עצמות שוקיו:

סעיף סג
שני חלילין

פפייפע:

סעיף סד
עורו לתוף

פויקע:

סעיף סה
מעיו לנבלים

לייטע. וי"א פיאלינע:

סעיף סו
בני מעיו

הם מעים הדקים, כגון אותן של הדרא דכנתא:

סעיף סז
לכינורות

הארפע. הרי ז' קולות:

סעיף סח
אף צמרו לתכלת

לעשות ממנו רימוני תכלת על שולי המעיל, שמקישין את הפעמונים, שבין רמון לרמון, כשנוגעין בהם, מדסמוכין יחד, ויתנועעו. ולרמב"ן בחומש היה פעמון זהב תלוי תוך חלל רימוני התכלת, ונשמע קול הפעמון מתוך הרימון הפתוח בתחתיתו [ועי' מ"ש בס"ד בקופת הרוכלין ד' י"ד ע"ג]. ות"ק לא חשב הא, משום דעכ"פ אין הרימון משמיע הקול, רק הזג שבתוך הפעמון:

סעיף סט
דעתן מיטרפת עליהן

ר"ל מחשבותם מתקרעים ומתבלבלים:

סעיף ע
מסיר שפה לנאמנים

למי שכלי המבטא נאמנים לו, להמליץ יפה מחשבותיו:

סעיף עא
וטעם זקנים יקח

טעם ר"ל שכל, כמו אשה יפה וסרת טעם, ור"ל הכא שהשכל הראוי לפי דרך הטבע בזקנים, משום כמה הרפתקאי דעדו עלי' [קדושין דל"ג א], אפ"ה לפעמים הקב"ה לוקחו מהם, [ועי' שבת קנ"ב א']. ובעם הארץ משתעי קרא, כדכתיב לעיל מנה מסיר לב ראשי עם הארץ:

סעיף עב
דעתן מתישבת עליהן

ר"ל מתישבת ומשתרשת בחוזק. ומה"ט נקט הך מילתא הכא בסיומא דסדר קדשים שנקרא חכמה [כשבת ל"א א'], ודמי נמי להך דלעיל, דהכא נמי כשמזקין הת"ח וכח גופו מתחיל להיות נראה כמתרופף, אז אדרבה כח שכלו מתוסף ומתחזק בעזרתם מקודש, ועי"ז מוסיפין שלימות להנשמה, מדכבר נח רוגזיה דיצ"ה, ויש להם ג"כ מנוחה מטרדת עסקי הגוף, ועי"ז יוכל כח שכלם לפרוש כנפיו לתימן ולהזדקק היטב בתורת ה', ולה' הישועה:

סעיף עג
בישישים חכמה

רישא דהך קראי דלעיל הוא. ומדסיפא דקרא בעם הארץ מיירי, רישא דקרא בת"ח. ונקטי' תנא בסוף כדי לסיים בטוב:

סעיף עד
ואורך ימים תבונה

ר"ל כל עוד שיאריכו ימים יותר, יוסיפו להשיג התבונה, שהיא מדריגה יותר גדולה ונשאה מחכמה. וביותר בחכמת התורה הקדושה, אשר במקורה היא שבעה ספרים [שבת קט"ז א'] ונתנה בשבעה קולות שנאמרו על המים, הנזכרים בפסחים [ק"ב א'], כי גם תה"ק נמשלת למים, שמניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך [כתענית ד"ז א'].
והנה באתי עד הלום, לפרש בעזרת אבינו שבשמים, מסכת קינין החמורה שבחמורות שבכל הש"ס, בפירוש מספיק מזוקק שבעתיים, אשר עד הנה לא זכיתי לראות עוד על מסכת זו פירוש שלם אשר יפלש כל סתרי תעלומותיו. וביחוד מאן גבר ומאן גבר למשרי

כל קטרין בג' משניות אלו האחרונות, מכלל דאיכא ראשונות שונות שבה. אשר עד הנה עם כל רבוי פרושי רבותינו היו כספר החתום, חמורות קשורות, וקמורות טמורות, והן הן גופי הלכות שמורות [כאבות סוף פ"ג]. ואני בעניי במקלי ותרמילי, ובעיני כהות חכללי, אנה אני בא, ומה כחי כי איחל לירד לעמקי תהום רבה זה, כבר אמוראי בפרוותא דמשמהג למיסק מרגניתא וכסיתא ולא אשכחה נפשי ננס וקטע, זוחל כתולע, קצר שכל ודע, חסר אמרים מהשתרע, ועל יריכו צולע, עיף ויגע. והנה זה לעיני, הים הגדול רחב ידים, יהוממו ירוממו מימיו, יעלו שמים ירדו תהומות, שם תהום אל תהום קורא בהמון גלים בתלתלים כגלגלים, ושאון משברים כבהררי נמרים, במסכת זו חמרים חמרים. שם התנינים הגדולים, ברעש עולים, ולויתנים איתנים, בחרבותם מזויינים, עושים כוונים, בנעמנים נאמנים, חדשים גם ישנים. ובכל זאת מקולות מים רבים אדירים כבירים, יחילו יבהילו ירגזו תהומות. שמעו גם בעלי תריסי התורה וירגזון, חיל אחז יושבי גזית מדרשות. כי גם דדלו דיילי גם בהון נפל סתר פתר, כי גם שרים עצרו במילין, ולוחמי מלחמת התורה כף ישימו לפיהם, יודו ולא בושו, כי בסלע המחלקות הזה, הנה קהה הברזל חרבותם, כי סגור ומסוגר המסכת זאת כעיר בצורה, וכבריח ארמון נצורה, וסובו ורובו בעל חיצים, וישיבו חרבותם אל נדנה:

ויהי עד כה וכה, והשמים התקדרו בעבים, וקול ה' חוצב להבות אש להבים, וה' אמר לשכון בערפל, אני את דכא ושפל רוח, ולהחלש יאמר גבור אני. ומאחר עלות הביאני, וצעיר ונבזה מבור שאון העלני, ובין נבכי ים נורא הזה הוליכני, ובחסדו הקימני, ובישועתו הקדמני, ובאורו האירני, וכל יקר סתרי גנזיו הראני, וישם רגלי כחילות בתוך הים ביבשה. ויהי כמעט אשר נסתה כף רגלי היונה העלובה, הצג על הארץ לעלות מהים ליבשה, ואשא עיני עוד לאחור. ולא יכולתי לתת מעצר לרוחי, מלהלל גבורות ה' ולהשמיע קול תהלתו על לוחי, על חסדו ואמונתו אשר היה אתי עמי בכל הדרך הזה, אשר הלכתי בטוחי. ואומר מקולות מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום ה' ממך הכל ה' אלהי אבותי, כי מי אנכי ה"א ומי בית אבי כי הבאתני עד הלום. ברוך אשר עשה הים הגדול והנורא הזה, וברוך אשר בין שאון גליו הנחני בדרך אמת. בדרך אמת. אז ישיר ישראל את השירה הזאת, עלי באר ענו לה, באר חפרוה שרים, כרוה נכבדי עם, ומשם רועה אבן ישראל. כי הוא הנותן כח לעשות חיל, לעומד בבית ה' בליל, עיף ויגע בלי כח ואיל. ואקרב אל המזבח, להקריב אלף תודות לנחוח ריח, לאדון עולם רזים מפענח, ויושע לנגס אשר קומתו שוחח. ואני תבענה שפתי תהלה ותפלה, כום ישועות אשא ובשם ה' אקרא מלה במלה, אתה ה' צורי וגואלי, אשר פדית נפשי מכל צרה יקרה

בנואלי, ותהי עמדי בכל הדרך אשר הלכתי בפועלי, ותשלח לי עזרתך מקודש ותוציאני מהמבוכות, סבוכות במצוקות, קצרות וארוכות, חזקני ואמצני ה' אלהי אבותי, עם כל זרע קודש אשר חננת את עבדך, לא אודותי, רק למען לעבדך שכם אחד, והסר מלפנינו כל המניעות והטרדות, כדי שנוכל ליחד ולקדש כל מחשבותינו בעסק תורתך ובקיום מצותיך באהבה, וטהר לבבינו לעבדך שכם אחד באמת, כי אתה אלהים אמת, ודברך אמת וקים לעד, ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד עולם אמן ואמן.